

СХВАЛЕНО

педагогічною радою

протокол № 1

від _____ 2020 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач ТДНЗ № 38

_____ О.М. Орляк

від _____ 2020 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**Тернопільського
дошкільного навчального закладу №38
Тернопільської міської ради
Тернопільської області
на 2020-2025 навчальний рік**

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання (набуті компетентності)	10
Розділ 2. Перелік, зміст і взаємозв'язок освітніх ліній, логічна послідовність їх реалізації	51
Розділ 3. Форми організації освітнього процесу	57
Розділ 4. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти	66

ВСТУП

Реформування соціально-економічної і політичної систем розвитку України припускає багатофункціональну перебудову всіх сфер діяльності, в тому числі, і освіти, яка потребує змін в організації та у змісті сучасного педагогічного процесу.

Враховуючи основні положення Національної доктрини розвитку освіти, увага педагогів все більш фокусується на створенні моделі дошкільного навчального закладу, як відкритої цілеспрямованої соціальної системи, яка використовує в своїй діяльності загальні закономірності сучасного менеджменту.

Визнання необхідності свідомого управління змінами, їх передбачення, регулювання, пристосування до непостійних зовнішніх умов прискорює процес оновлення методів та форм роботи дошкільного навчального закладу. Тому постає питання перегляду деяких підходів до планування діяльності дошкільного навчального закладу. Значного поліпшення потребує оновлення навчальної бази закладу, використання інтерактивних форм впливу на педагогічний процес; організація навчання дітей за методиками та технологіями, які активізують розумову діяльність і творчо організують освітній простір

Вважаємо, що на сучасному етапі слід приділяти особливу увагу і реалізації оновлених завдань, змісту співпраці педагогів і батьків, створенню умов оптимізації цього процесу. Тому освітня програма розвитку Тернопільського дошкільного навчального закладу №38 визначає стратегічні пріоритети розвитку установи, започатковує організаційні шляхи реалізації, обґрунтовує ресурсні потреби. Вона скеровує педагогів до реалізації ціннісних пріоритетів особистості, суспільства та держави на засадах європейських вимірів якості освіти.

Освітня програма спрямована у площину цінностей особистісного розвитку, варіативності і відкритості дошкільного закладу, зумовлює модернізацію факторів, від яких залежить якість навчально-виховного процесу, зміст, методи, форми навчання і виховання, система контролю і оцінювання, управлінські рішення, взаємовідповідальність учасників освітньо - виховного процесу.

Програма розвитку на тривалий період часу дає змогу розгорнуто бачити перспективи, узгоджувати їх із досягненнями, в єдиній площині переглядати уже зроблене, враховуючи новинки, що обов'язково з'являтимуться у дошкільній методиці. Дана програма не є догмою, є гнучкою, динамічною і слугуватиме допоміжним матеріалом при складанні плану на кожен майбутній новий навчальний рік.

Освітня програма розроблена відповідно до вимог Законів України «Про освіту», [«Про дошкільну освіту»](#), [«Про забезпечення функціонування української мови як державної»](#), Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція) та Концепції Нової української школи.

Мета програми: створення інтегрованої освіти, що реалізує право кожної дитини на якісну і доступну освіту, яка забезпечує організацію життєдіяльності в межах вікової компетентності дітей від 2 до 6(7) років із поступовим ускладненням змістовної наповнюваності на кожному віковому періоді.

Основні завдання програми:

- створення належних умов для функціонування закладу дошкільної освіти, який забезпечує розвиток, виховання і навчання дитини, реалізацію інтелектуальних, культурних, творчих можливостей дошкільників;
- удосконалення освітнього процесу за пріоритетним пінавальним напрямом роботи.
- підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи;
- забезпечення безпечних умов навчання і виховання дошкільників;
- здійснення особистісно-орієнтованого підходу у становленні цілісної особистості дошкільника шляхом впровадження педагогічних ідей В. Сухомлинського та інноваційних технологій;
- удосконалення професійної компетентності педагогів як в умовах дошкільного закладу, так і в системі підвищення кваліфікації;
- підвищення якості, доступності та ефективності освітнього процесу завдяки широкому впровадженню в практику роботи дошкільного закладу методів і засобів ІКТ та комп'ютерно-орієнтованих технологій;
- створення оновленого відповідно до вимог часу програмно-методичного забезпечення закладу;
- збереження та розвиток мережі дошкільного навчального закладу для задоволення освітніх потреб громадян міста;
- оптимізація роботи з батьківською громадськістю;
- модернізація матеріально-технічної бази дошкільного закладу.

Перспективи виконання програми: сформованість мінімально достатнього та необхідного рівня освітніх компетенцій дитини перших 6(7) років життя, що забезпечує її повноцінний психофізичний та особистісний розвиток і психологічну готовність до навчання у школі. Визначені Базовим

компонентом дошкільної освіти вимоги до обсягу необхідної інформації, життєво важливих умінь і навичок, системи ціннісних ставлень до світу та самої себе відображені у програмі є обов'язковими для виконання всіма учасниками освітнього процесу.

Зокрема:

1. Створення системи управління якістю освіти дошкільників шляхом:
  - введення нових умов і форм організації освітнього процесу, нових освітніх технологій;
  - оновлення методичного і дидактичного забезпечення;
  - впровадження інформаційних технологій в освітній процес;
  - зміцнення матеріально-технічної бази закладу.
2. Створення системи консультування і супроводу батьківської громадськості у питаннях:
  - освіти і розвитку дітей дошкільного віку;
  - підготовки дітей до шкільного навчання дітей;
  - психолого-педагогічної компетентності по вихованню і розвитку дітей з особливими освітніми потребами в тому числі з інвалідністю.
3. Удосконалення стратегії і тактики побудови розвивального середовища, що враховує принцип динамічності, вікові психологічні і фізичні особливості вихованців та сприяє самореалізації дитини в різних видах діяльності

Основні концептуальні підходи до розробки Освітньої програми базуються на основі чинного законодавства . Організація освітньої роботи в ТДНЗ №38 здійснюється відповідно до:

- Конституції України;
- Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту»;
- Базового компонента дошкільної освіти (2012 р.);
- Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді;
- Положення про дошкільний навчальний заклад (затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 305);
- нового Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів (затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234);
- Конвенції прав дитини, ратифікованою Постановою Верховної ради України від 27 лютого 1991 р. №789-ХІІ;- Національної Доктрини розвитку освіти в Україні в ХХІ столітті, затвердженої Указом Президента України від 17.04.2002р. №347/2002;
- Типового положення про атестацію педагогічних працівників України, затвердженим наказом МОН України від 06.10.2010р. №930(зі змінами);
- Примірним положенням про методичний кабінет ЗДО Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 року №372;
- Наказу МОНУ « Про затвердження Інструкції з організації охорони життя і здоров'я дітей у дошкільних навчальних закладах» від 28.10.08р. № 985;

- Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2015 № 446 «Про затвердження гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності»;
  - Інструктивно - методичними рекомендаціями «Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році» (лист Міністерства освіти і науки України від 30.07.2020 № 1/9-411);
  - Листа МОН від 25.07.2016 № 1/9-396 “Про організацію національно-патріотичного виховання у дошкільних навчальних закладах ”;
  - Листа Міністерства освіти і науки від 02.09.2016 р. № 1/9 -454 «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» надсилаємо інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах»;
  - Листа Міністерства освіти і науки України від 02.09.2016 р. № 1/9- 456 «Щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному навчальному закладі» надсилаємо інструктивно-методичні рекомендації «Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному навчальному закладі».
  - та інших нормативно-правових актів.
- Зміст освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі реалізується відповідно до вимог БКДО зміст якого реалізується згідно з Програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля » (редакція 2017 року).

Тип дошкільного навчального закладу – загального розвитку

Формування дитячого контингенту

(кількість груп відповідно до вікової періодизації)

Назва вікової групи	Кількість груп
I молодша група	2
II молодша група	3
Середня група	3
Старша група	3
<i>Всього груп - 11</i>	

Терміни реалізації освітньої програми Тернопільського дошкільного навчального закладу №38 передбачено на період 2020-2025 навчальний рік.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ

Пріоритетний напрямок роботи ТДНЗ № №38 – розвиток життєвих компетентностей дошкільників в різних видах діяльності шляхом поєднання традиційних та передових педагогічних ідей, розробок, новітніх технологій.

Розвиток дошкільної освіти залишається одним із пріоритетних напрямів державної політики у галузі освіти. Модернізація змісту дошкільної освіти передбачає вирішення проблем формування кожного дошкільника як творчої особистості з врахуванням індивідуальних інтересів, формування його життєвої компетенції. Створення належних умов для отримання дітьми дошкільної освіти, забезпечення дієвості особистісно орієнтованої освітньої системи та реалізація принципів демократизації, гуманізації та індивідуалізації, інтегративності педагогічного процесу в дошкільному навчальному закладі - це основні завдання у навчальному році. Це сприятиме своєчасному становленню і всебічному розвитку життєво компетентної особистості дитини, формуванню її фізичної і психологічної готовності до нової соціальної ролі. Пріоритетним напрямом діяльності дошкільного навчального закладу є спрямування освітнього процесу на реалізацію Базового компонента дошкільної освіти. Він скеровує педагогів на цілісний підхід до формування дитячої особистості, підготовку її до органічного, безболісного входження до соціуму, природного і предметного довкілля через освоєння основних видів життєдіяльності, а також у напрямку забезпечення реальної наступності та безперервності між дошкільною та початковою ланками, інтеграції родинного і суспільного виховання.

Необхідно продовжити роботу щодо організації сучасного освітнього середовища дошкільного навчального закладу, сприятливого для формування гармонійно розвиненої особистості та реалізації індивідуальних творчих потреб кожної дитини. Сучасний дошкільний навчальний заклад має бути позитивним, динамічним простором, що оптимізує розвивальний потенціал дітей.

Зміст освітньо-виховного процесу у ТДНЗ№ 38 визначається Базовим компонентом дошкільної освіти (нова редакція), схваленого на колегії МОН України від 04.05.2012 та затвердженого наказом від 22.05.2012 №615.

Дошкільний навчальний заклад №38 здійснює планування освітньо – виховного процесу в навчальному році відповідно до програми розвитку дитини дошкільного віку « Українське дошкілля» (редакція 2017 року).

ТДНЗ № 38 здійснює освітньо-виховний процес за такими пріоритетними напрямами:

- Національно –патріотичне виховання.
- Інноваційна педагогічна діяльність.
- Взаємодія дошкільного навчального закладу з батьками вихованців.

- Соціально - моральний розвиток.
- Пізнавальний розвиток.
- Мовленнєвий розвиток.
- Художньо-естетичний розвиток.

Педагогічним колективом дошкільного закладу організована робота з надання батькам допомоги у сімейному вихованні дітей та створенні необхідних умов для навчання і розвитку, а також налагодженні належного рівня взаємодії ДНЗ та сім'ї. Зміст роботи реалізується через традиційні та нетрадиційні форми роботи з сім'ями вихованців.

Враховуючи аналіз освітньої і методичної роботи у попередньому навчальному році, досягнення і перспективи розвитку, педагогічний колектив буде спрямовувати свою діяльність на розв'язання основних пріоритетних завдань на новий навчальний рік щодо модернізації змісту дошкільної освіти в умовах роботи за Базовим компонентом дошкільної освіти:

1. Підвищувати якість дошкільної освіти через застосування сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, впровадження в освітній процес найкращого педагогічного досвіду роботи, удосконалення механізму моніторингу освітнього процесу.
2. Заохочувати батьків до участі в освітньому процесі на засадах рівності, партнерства і взаємоповаги, використовуючи традиційні та нові форми взаємодії з родинами.
3. Впроваджувати освітню технологію «Мнемотехніка», «Освіта для сталого розвитку» в роботу з дітьми дошкільного віку.
4. Використовувати «Ейдетику» як засіб пізнавального розвитку, метод активізації мовлення і мислення та розвитку творчої уяви дошкільників.
5. Забезпечувати якісну освіту шляхом формування інноваційної культури педагога як важливого чинника в реалізації державних стандартів, розвитку національно свідомої, творчої, життєво компетентної особистості.
6. Формувати у дошкільників соціально – комунікативну компетенцію як ключовий пріоритет змістового наповнення освітнього процесу.

Завдання педагогічного колективу на літній оздоровчий період :

1. Створити умови для ефективного оздоровлення і загартування дітей, їх фізичного, психічного і духовного здоров'я шляхом введення в дошкільному закладі гнучкого динамічного режиму та використання оздоровчого впливу природних засобів. Сприяти збереженню і зміцненню здоров'я кожної дитини, підтримувати інтерес до здорового способу життя, до занять фізкультурою і спортом. Розвивати у вихованців потребу в щоденній руховій діяльності.
2. Забезпечити проведення педагогічної та санітарно - просвітницької роботи з батьками щодо питань виховання та оздоровлення дітей в літній період.
3. Продовжувати виховувати в дітей ціннісне ставлення до довкілля та самих себе, формувати їх життєву компетентність згідно вимог Базового компонента дошкільної освіти та Програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське

дошкілля», розширити використання нових сучасних технологій для здійснення завдань всебічного та гармонійного розвитку дітей.

4. Підготувати дошкільний навчальний заклад до нового навчального року:

- створити повноцінне предметно-ігрове середовище;
- здійснити ремонт груп та приміщень закладу;
- поповнити методкабінет дошкільного навчального закладу та групові осередки новими дидактично-методичними посібниками і матеріалами.

Відповідно до вирішення ключових завдань у навчальному році, програму діяльності дошкільного закладу буде зорієнтовано на цінності та інтереси дитини, урахування вікових можливостей, збереження дитячої субкультури, взаємозв'язок усіх сторін її життя.

РОЗДІЛ І.

ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (НАБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави.

Якісна освіта – це освіта, спрямована на формування нової життєво компетентної особистості, це освіта, яка враховує сутнісні індивідуальні характеристики кожної дитини, розкриває та розвиває її задатки й обдаровання і на цій основі забезпечує максимальну реалізацію її потенціалу; це освіта, здатна до безперервної модернізації та інновацій, потенційно спроможна давати адекватні відповіді на виклики цивілізації; це освіта, яка забезпечує відповідність освітнього процесу та змісту освіти прийнятим Державним стандартам.

Головне завдання ЗДО№38 – забезпечити юне покоління якісною освітою, тобто виплекати активну, самодостатню, інноваційну особистість, здатну вчитися впродовж життя, орієнтуватися у новому швидкозмінному світі і бути конкурентоспроможною в ньому.

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ БКДО:

Освітній процес в ЗДО будується на відповідному програмно – методичному забезпеченні та представляє єдиний комплекс освітніх компонентів для досягнення вихованцями результатів навчання, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти, освітніми програмами, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

I. Базовий компонент дошкільної освіти

II. Освітні програми:

1. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. (редакція 2017 року).

III. Парціальні програми:

1. Парціальна програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати»
2. Програма з формування основ безпечної поведінки дітей дошкільного віку під час дорожнього руху «Дитина в світі дорожнього руху»
3. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку «Україна – моя Батьківщина»

4. Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років «Дитяча хореографія».
5. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO».
- 6.«Казкова фізкультура», програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку.
- 7.«Скарбниця моралі», парціальна програма з морального виховання дітей дошкільного віку .

01 жовтня 2019 року на базі молодшої групи створено інклюзивну групу-організовано інклюзивне навчання дитини з особливими освітніми потребами-Стасишина Матвійка. Асистентом вихователя прийнята Окряк О. У дошкільному закладі створено психолого-педагогічну команду супроводу дитини з особливими освітніми потребами. В команду супроводу ввійшли: вихователь-методист Турецька Г.А., вихователі групи, асистент вихователя сестра медична старша. Члени команди супроводу співпрацюють з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр №1» Тернопільської міської ради з питань надання корекційно-розвивальних послуг та методичного забезпечення. Команда супроводу склала індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

З метою розвитку творчої особистості дитини в дошкільному навчальному закладі організовані на безоплатній основі додаткові освітні послуги у формі гуртків різного спрямування: музичного, інтелектуального.

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальний
1	Інструментальний гурток «Грайливий оркестр »	Протягом року	Музкерівник Василюк С.М.
2	Інтелектуальний гурток « Пізнайки навколо нас »	Протягом року	Вихователі середніх груп
3	Інтелектуальний гурток «Запитай-відповідь»	Протягом року	вихователі старших груп груп

Дошкільна освіта здобувається в закладі дошкільної освіти з двох років (відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту»). Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття дошкільної освіти за інших умов.

Освітня програма закладу дошкільної освіти передбачає досягнення вихованцями результатів компетенцій, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти .

На снові Освітньої програми заклад дошкільної освіти складає та затверджує план роботи, що конкретизує організацію освітнього процесу.

РЕЖИМ РОБОТИ ЗАКЛАДУ

РЕЖИМ РОБОТИ

Тернопільського дошкільного навчального закладу №38

1. Дошкільний навчальний заклад №38 працює у режимі п'ятиденного навчального тижня.

2. Режим роботи дошкільного навчального закладу - 10 год. 30 хв.
з 08.00 до 18.30.

чергові групи (години): з 07.49 до 08.00- 18.30- 18.41

РОЗПОРЯДОК організації життєдіяльності дітей Тернопільського дошкільного навчального закладу №38 на навчальний рік

№ з/п	Режимні моменти	ВІКОВІ ГРУПИ			
		I молодша	II молодша	Середня	Старша
		ЧАС	ЧАС	ЧАС	ЧАС
1	Прийом, огляд дітей, ігри Ранкова гімнастика	8.00-9.00	8.00-8.50	8.00-8.40	8.00-8.30
		9.00-9.10	8.50-9.00	8.40-8.50	8.30-8.40
2	Підготовка до сніданку Сніданок	9.10-9.40	9.00-9.20	8.50-9.10	8.40-9.00
3	Підготовка до занять. Заняття. Ігри	9.40-9.50	9.20-9.25	9.10-9.20	9.00-9.10
		9.50-10.40	9.25-10.20	9.20-10.25	9.10-11.00
4	Підготовка до прогулянки. Прогулянка. Повернення з прогулянки	10.40-11.50	10.20-12.00	10.25-12.10	11.00-12.20
5	Підготовка до обіду. Обід	11.50-12.40	12.00-12.50	12.10-13.00	12.20-13.15
6	Підготовка до сну. Сон	12.40-15.40	12.50-15.20	13.00-15.20	13.15-15.20
7	Поступове піднімання. Оздоровчі процедури	15.40-16.00	15.20-15.55	15.20-15.50	15.20-15.45
8	Ігри. Самостійна діяльність, індивідуальні і спільні заняття	16.00-16.20	15.55-16.25	15.50-16.30	15.45-16.35
9	Підготовка до вечері. Вечеря.	16.20-16.50	16.25-16.50	16.30-16.50	16.35-16.55
10	Підготовка до прогулянки. Прогулянка.	16.50-18.30	16.50-18.30	16.50-18.30	16.55-18.30
11	Повернення додому. Робота з батьками	18.30	18.30	18.30	18.30

**РОЗПОРЯДОК організації життєдіяльності дітей
Тернопільського дошкільного навчального закладу №38
на літній оздоровчий період**

№ з/п	Режимні процеси	Г Р У П И			
		І молодша	ІІ молодша	Середня	Старша
1	Прийом дітей, ігри	8.00-8.50	8.00-8.45	8.00-8.35	8.00-8.20
2	Ранкова гімнастика	8.50-9.00	8.45-8.55	8.35-8.45	8.20-8.30
3	Сніданок	9.00-9.35	8.55-9.25	8.45-9.15	8.30-9.00
4	Ігри, підготовка до занять	9.35-9.50	9.25-9.40	9.15-9.30	9.00-9.20
5	Заняття	9.50-10.05	9.40-10.00	9.30-9.50	9.20-9.50
6	Ігри, індивідуальна робота, підготовка до прогулянки, прогулянка, загартовуючі процедури	10.05-12.00	10.00-12.15	9.50-12.25	9.50-12.35
7	Обід, підготовка до сну	12.00-12.50	12.15-13.05	12.25-13.10	12.35-13.20
8	Сон	12.50-15.30	13.05-15.30	13.10-15.20	13.20-15.20
9	Підйом, загартовуючі процедури	15.30-15.50	15.30-15.50	15.20-15.40	15.20-15.35
10	Ігри, розваги	15.50-16.20	15.50-16.00	15.40-16.15	15.35-16.30
11	Вечеря	16.20-16.55	16.00-16.35	16.15-16.50	16.30-17.05
12	Підготовка до прогулянки, прогулянка Робота з батьками	16.55-18.30	16.35-18.30	16.50-18.30	17.05-18.30

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Освітньо-виховний процес в ДНЗ організовано у відповідності з річним планом на навчальний рік, календарним навчальним планом:

- **Навчальний рік у ДНЗ:**
починається 01 вересня
закінчується 31 травня

• **Тривалість навчального року**
I півріччя

01.09. - 31.12.

II півріччя

10.01. - 31.05.

- **Літній оздоровчий період:**
починається 01 червня
закінчується 31 серпня

Загальна тривалість **канікул**, під час яких заняття з вихованцями не проводяться, складає 115 днів:

- літні – 90 календарних днів з 1 червня по 31 серпня,
- осінні – 5 календарних днів з 26 жовтня по 30 жовтня,
- зимові – 10 календарних днів з 1 січня по 10 січня,
- весняні – 10 календарних днів з 1 квітня по 10 квітня.

У період канікул з дітьми проводиться фізкультурно-оздоровча і художньо-продуктивна діяльність.

Вересень – адаптаційний період (молодший дошкільний вік)

- **Діагностичний період (моніторингові дослідження):**

II, III тиждень вересня

II, III тиждень травня

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТИЖНЕВОГО НАВАНТАЖЕННЯ

за програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»
(редакція 2017 року)

Освітні лінії	Орієнтовна кількість занять на тиждень за віковими групами			
	I молодша	II молодша	Середня	Старша
Інваріантна складова				
Дитина в природному довкіллі	1	1	1	1
	1. Природа планети Земля ¾ 2. Всесвіт 1/4	1. Природа планети Земля ¾ 2. Всесвіт 1/4	1. Природа планети Земля ¾ 2. Всесвіт 1/4	1. Природа планети Земля ¾ 2. Всесвіт 1/4
Дитина у світі культури	6	6	7	7
	1. Малювання 2. Аплікація / Ліплення 1/2 3. Предметний світ 4. Художня Література 6. Музика -2	1. Малювання 2. Аплікація / Ліплення 1/2 3. Предметний світ 4. Художня література 5. Музика -2	1. Малювання 2. Аплікація / Ліплення 1/2 3. Предметний світ 4. Художня література 5. Конструювання 6. Музика -2	1. Малювання 2. Аплікація 1/2 - Ліплення ½ 3. Музика-2 4. Предметний світ 5. Конструювання 6. Художня література
Дитина в соціумі	0,5	0,5	0,5	0,5
	Народознавство ½	Народознавство ½	Народознавство ½	Народознавство ½
Дитина в сенсорно - пізнавальному просторі	1	1	1	2
	Сенсорика	Математичні уявлення	Математичні уявлення	Математичні уявлення - 2
Мовлення дитини	1	1	2	2
	1. Мовленнєвий розвиток	1. Мовленнєвий розвиток	1. Мовленнєвий розвиток 2. Навчання елементів грамоти	1. Мовленнєвий розвиток 2. Навчання елементів грамоти
Особистість дитини	0,5	0,5	0,5	0,5
	1. Валеологія 1/4 2. БЖД 1/4	1. Валеологія 1/4 2. БЖД 1/4	1. Валеологія 1/4 2. БЖД 1/4	1. Валеологія 1/4 2. БЖД 1/4
Загальна кількість занять на тиждень	10	10	12	13
Варіативна складова			Художньо – продуктивна діяльність (гурток)	Художньо – продуктивна діяльність (гурток)
			1	1
Додаткові освітні послуги на вибір батьків			1. Англійська мова	1. Англійська мова
Максимальна кількість занять на тиждень	10	10	13	14

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (3 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ «УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Бере участь у різних формах роботи з фізичного розвитку, організованих вихователем.
- Рухається, зберігаючи стійке положення тіла, орієнтується в просторі.
- Виконує різноманітні вправи в стрибках, коченні, киданні, повзанні, лазінні, рівновазі.
- Катається на санчатах, виконує вправи для адаптації на воді та оволодіння плаванням.
- Позитивно ставиться до виконання загартовувальних процедур та вправ із формування рухових навиків.

Здоров'я та хвороби

- Знає і називає частини тіла та показує їх.
- Знає назви гігієнічних процедур: вмивання, одягання, роздягання тощо, самостійно виконує їх.
- Користується милом, індивідуальним рушником, чистить зуби.
- Оперує назвами людських статей (чоловік, жінка, хлопчик, дівчинка).
- Негативно ставиться до шкідливих звичок (брати руки до рота, колупатися в носі тощо).
- Розуміє, що рослинна їжа корисна.
- Самостійно їсть, добре пережовує їжу; дотримує правил поведінки за столом.
- Розуміє, що для здоров'я потрібно дотримуватися режиму дня.
- Самостійно їсть, добре пережовує їжу; дотримує правил поведінки за столом. Розуміє, що для здоров'я потрібно дотримуватися режиму дня.
- Знає, що українські національні страви корисні для здоров'я.
- Знає про вплив природи на самопочуття людини.

Безпека життєдіяльності

- Намагається не гратися гострими та дрібними предметами (не можна брати їх у рот, запихати у ніс, вуха).
- Знає, що категорично заборонено брати ліки та хімічні речовини.
- Розуміє, що ігри з сірниками можуть бути причиною пожежі.
- Має початкові знання про правила дорожнього руху: транспорт їде по проїжджій частині дороги, пішоходи ходять по тротуарі (узбіччі); переходити вулицю потрібно тільки по пішохідному або підземному переході; знає, що означають кольори світлофора.
- Знає, що в природі є отруйні гриби, рослини, ягоди, тому брати їх у рот небезпечно.
- Знає правила безпечної поведінки з домашніми тваринами.

- Знає, що з незнайомими людьми потрібно бути обачним, не приймати їхні пропозиції.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Має уявлення про сім'ю, рідних людей, які дбають одне про одного.
- Виявляє почуття любові та поваги до рідних, близьких.
- Виявляє уважність, прихильність до дорослих та однолітків; вміє висловити своє ставлення до них, допомогти.
- Виявляє ввічливість, співчуття у поводженні з дорослими та дітьми.
- Виявляє дружні контакти з дітьми у грі, праці, продуктивній діяльності.
- Виявляє почуття симпатії до дітей.
- Бережливо ставиться до іграшок та книг.
- Проявляє культуру поведінки у громадських місцях.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Разом з дорослими доглядає за рослинами, піклується про приручених тварин.
- Розуміє, що все живе – гарне, добре, корисне (його не можна нищити).
- Бережно ставиться до всіх об'єктів природи.
- Розповідає про найпоширеніші явища в природі: сонце світить, тепліє, з'являється листя на деревах, зацвітають квіти тощо.
- Розрізняє властивості води (розливається, тече, буває теплою, холодною; чисту воду п'ють люди, тварини, нею поливають рослини, в чистій воді живуть рибки; брудна вода шкідлива, її не можна пити).
- Розрізняє властивості піску та ґрунту (пісок сухий – сиплеться, з мокрого можна ліпити, він не сиплеться; земля може бути сухою і мокрою).
- Розпізнає рослини (овочі, фрукти, ягоди; дерева, кущі, трав'янисті рослини; квіти) за їх зовнішнім виглядом.
- Володіє елементарними знаннями щодо будови дерева (стовбур, гілки, листя), називає і показує їх.
- Розпізнає свійських і диких тварин, правильно називає основні частини тіла, характерні поведки, дитинчат тварин.
- Орієнтується у назвах птахів: горобець, синиця, ворона тощо; особливостях їхньої поведінки.
- Володіє елементарними уявленнями про Космос: місяць, зорі, сонце.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Має елементарні уявлення про рідне місто (село), його вулиці.
- Володіє елементарними знаннями про транспорт, його призначення, професію водія, шофера. Вміє показати на картинках пасажирський та вантажний транспорт.

- Упізнає державну символіку: Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України.
- Орієнтується у видах людської діяльності, у призначенні предметів вжитку, місцях їх зберігання.
- Упізнає предмети за їхніми ознаками та властивостями, функціональним призначенням; знаходить і виокремлює в довкіллі знайоме та незнайоме.
- Відкриває нові властивості предметів, радіє своїм відкриттям.

Предметно-практична діяльність

- Виконує прості трудові доручення .
- Своєчасно користується туалетом, носовичком.
- Складає свій одяг та взуття з допомогою дорослого.
- З невеликою допомогою дорослого одягається та роздягається, взувається та роззувається.
- Намагається їсти охайно.
- Правильно миє руки, користується рушником.
- Спостерігає за працею дорослих, виявляє повагу до результатів праці.

Світ мистецтва

- Емоційно сприймає ілюстрації, картинки, вироби декоративно-ужиткового мистецтва.
- Виявляє зацікавленість образотворчою діяльністю.
- Емоційно-реагує на розмаїття колірної гамми.
- Слухає невеличкі музичні твори: передає почуття від прослуханого за допомогою міміки, жестів та рухів.
- Супроводжує рухами текст театралізованого дійства, імітує рухи тварин, намагався передати емоційний стан персонажів.

Художньо-продуктивна діяльність Образотворча діяльність

- Самостійно виконує художньо-творчі дії з матеріалом.
- Правильно тримає олівець, пензлик; розминає глину, ділить її на шматки.
- Має уявлення про безпечне поводження з матеріалами та інструментами для занять образотворчою діяльністю.
- Ідентифікує та диференціює своє «Я» із зображеннями, іншими дітьми.
- Позитивно реагує на художньо-творчу діяльність.
- Встановлює емоційний контакт із дорослим під час занять.
- Знає призначення матеріалів для занять образотворчою діяльністю.
- Короткими фразами розповідає про свої дії на заняттях, вільно вживає займенник «я».
- Емоційно реагує на зображення, проявляє своє ставлення до них.
- Охоче експериментує з матеріалами й інструментами із образотворчої діяльності, знає їх властивості.

Художньо-продуктивна діяльність

Образотворча діяльність (конструктивна діяльність)

- Розрізняє та називає такі будівельні деталі: кубик, цеглинка, пластина.
- Розрізняє деталі за формою та величиною. Розуміє, що стійкість будівлі залежить від положення форм .

- Будує прості сюжетні та предметні споруди, називає їх.
- Бачить у конструкціях зображення предметів навколишньої дійсності.
- Охоче займається конструктивною діяльністю.
- Усвідомлює, що споруда має бути акуратною.
- Намагається дотримуватися форм товариських і доброзичливих взаємин із дітьми та дорослими.

Музична діяльність

- Емоційно відгукується на музику.
- Розрізняє звучання різних інструментів (брязкальце, сопілка, барабан, дзвіночок) .
- Розрізняє музику за висотою, ритмом.
- Виконує невеликі за розміром пісні.
- Виконує прості танцювальні рухи: притупування, ходьба, біг, кружляння, напівприсідання, плескання в долоні, наслідує рухи тварин.
- Ходить по колу з допомогою дорослого.
- Передає ритм ходьби та бігу, змінює рухи під час виконання гри і танцю.

Театралізована діяльність

- Розуміє позитивні та негативні вчинки персонажів, відповідно реагує на них.
- Цікавиться різними видами театру.
- Самостійно використовує іграшку як персонаж.
- Веде короткий діалог.
- Виокремлює гарне і негарне у зовнішності героїв; емоційно реагує на гарний сценічний костюм.
- Самостійно ініціює театралізовану діяльність.
- Намагається по-своєму показати того чи іншого персонажа.
- Намагається перевтілитися в ігрову роль.

Літературна діяльність

- Розуміє загальний моральний зміст художніх творів.
- Емоційно реагує на зміст казки, співчуває її героям.
- Знає і розповідає напам'ять кілька народних пісень, забавлянок, віршів.
- Розповідає фрагмент художнього твору разом із вихователем.
- Відповідає на запитання дорослого за змістом твору.
- Знаходить на ілюстраціях персонажів твору, називає їх.
- Виконує адекватні рухи, жести в ході розігрування українських народних казок, забавлянок.
- Бере участь в інсценуванні українських народних казок.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність

- Знає народні ігри та грає у них із ініціативи дорослого .
- Усвідомлює свої фізичні можливості.
- Охоче бере участь у руховій діяльності.
- Активно діє з предметами та іграшками; використовує предмети-замінники.
- Задумує просте ігрове завдання та намагається реалізувати його.

- В іграх наслідує дорослих, бере на себе соціальну роль, дотримується правил гри.
- Усвідомлює, що дорослий є організатором спільних ігор.
- Входить у певні (обрані або назначені) ігрові ролі.
- Відчуває емоційне задоволення від гри, ролі в ній.

Формування особистості у грі

- Адекватно реагує на пропозицію зайнятися ігровою діяльністю.
- Ділиться іграшками з іншими дітьми.
- Активно діє з іграшками, знає їх особливості та функції, використовує їх в іграх.
- Продумає сюжет побудови у конструкторсько-будівельних іграх, використовує побудову у сюжетно-рольових іграх.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ»

Сенсорні еталони

- Знає, що форма, колір, величина – постійні ознаки предметів, які варто враховувати під час виконання різноманітних дій
- Групує однорідні предмети за формою, величиною, кольором
- Співвідносить різнорідні предмети одночасно за величиною і формою
- Зіставляє предмети за кольором, формою, величиною, встановлює їх схожість чи відмінність
- Розуміє поняття: «високо – низько», «вгорі – внизу», «далеко – близько», «в», «на», «під», «за»; може показати розташування предметів у просторі
- Розрізняє на смак овочі, фрукти, ягоди, використовує слова: «солодкий», «кислий», «гіркий» тощо
- Визначає предмети на дотик і зіставляє однакові та різні предмети
- Називає звуки за силою голосу (тихий – гучний)
- Розпізнає голоси тварин і звуки у природі

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Вимовляє правильно і чітко всі голосні та приголосні звуки, крім шиплячих [ж], [ч], [ш] та [р]
- Легко повторює за дорослими слова, в ігровій формі добирає рими (виконує разом із дорослим ігрові вправи на римування).
- Промовляє слова в різному темпі та з різною силою голосу .

Словникова робота

- Розуміє мову дорослого, звернену до неї та всіх дітей .
- Вміє співвідносити слово, що звучить, з реальними або намальованими предметами.
- Розуміє і вживає слова різних частин мови, крім дієприслівника; узагальнювальні слова; слова ввічливості; слова, що означають назви предметів, дій, властивостей далекого, але зрозумілого дітям оточення.

Граматична правильність мовлення

- Розмовляє реченнями: простими, поширеними, складносурядними, складнопідрядними зі сполучниками та сполучними словами, хоча часом вони ще аграматичні.
- Вживає іменники в однині та множині, іменники з прийменниками.
- Розуміє теперішній і майбутній час.
- Вживає дієслова у наказовому способі з відтінками лагідності, ввічливості .
- Частково узгоджує іменники з прикметниками та присвійними займенниками у роді та числі.

Зв'язне мовлення

- Розуміє запитання дорослого та відповідає на нього окремими фразами, діями, жестами.
- Звертається до дорослого з простими запитаннями (*Що це? Як? Де? Чому? Коли?*).
- Легко повторює за дорослим слова, фрази.
- Розповідає про побачене та пережите окремими фразами, кількома реченнями, які розмежовуються словами «тут», «там», «цей», «ось».
- За допомогою запитань дорослих відтворює зміст казки, оповідання, розповіді, сюжетної картинки.
- Розповідає про побачене та пережите окремими фразами, кількома реченнями, які розмежовуються словами «тут», «там», «цей», «ось».
- Розмовляє складними фразами, вживає підрядні речення.

Мовленнєвий етикет

- Вживає слова прохання, подяки, вибачення.
- Вітається та прощається з дорослими.
- Веде розмову без зайвих жестів.
- Намагається не вживати у мовленні слів-паразитів.
- Не втручається в розмову дорослих.

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (4 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ «УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Має уявлення про свій організм, різні частини тіла, розуміє, чому треба виконувати фізичні вправи, загартовуватися, дотримуватися норм особистої гігієни.
- Охоче займається фізичними вправами, із задоволенням бере участь у різних організаційних формах роботи з фізичного виховання.
- Володіє технікою виконання рухів, прагне виконувати рухові дії правильно і гарно.
- Вільно ходить і бігає, природно координуючи рухи рук і ніг, не човгає ногами, не опускає голови; володіє різними видами ходьби та бігу.

- Стрибає, енергійно відштовхуючись обома ногами і м'яко приземляючись.
- Виконує різноманітні вправи в повзанні й лазінні, вміє зберігати рівновагу, кидати й прокочувати предмети, ловити м'яч кистями рук, не притискаючи його до грудей.
- Катається на санчатах, велосипеді, плаває.

Здоров'я та хвороби

- Розрізняє людей за статтю, віком, а також здорову людину від хворої (за зовнішнім виглядом, самопочуттям).
- Усвідомлює, що людина народжується, проходить різні етапи життєвого циклу.
- Називає і відрізняє основні групи їжі – овочі, фрукти, каші; знає їх роль у забезпеченні здоров'я.
- Орієнтується в ознаках спраги і голоду, вміє їх ідентифікувати.
- Розуміє важливу роль питної води.
- Усвідомлює основні вимоги до режиму та гігієни харчування, дотримує правил культурної поведінки за столом.
- Володіє вміннями і навичками особистої гігієни, вміє доглядати за порожниною рота; самостійно мити руки і обличчя, користуватися милом, рушником, носовичком, причісуватися.
- Розуміє вплив розпорядку дня на здоров'я.
- Розуміє, що стан погоди впливає на настрій.
- Усвідомлює, що потрібно негативно ставитися до шкідливих звичок і намагатися уникати їх.
- Розуміє оздоровчі функції національних страв.

Безпека життєдіяльності

- Знає про небезпеку, яку можуть становити для людини гострі, ріжучі, дрібні предмети, ліки, хімічні речовини.
- Знає елементарні правила пожежної безпеки.
- Знає елементарні правила поведінки на дорозі, має уявлення про дію світлофора, призначення пішохідного переходу.
- Орієнтується у правилах поведінки з незнайомцями.
- Знає правила поведінки біля водойми у літній і зимово-весняний періоди.
- Має елементарні знання про правила поведінки з домашніми тваринами та правила безпеки під час спілкування з ними.
- Має уявлення про отруйні гриби і ягоди.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Знає та називає членів сім'ї, родини.
- Розуміє значення добрих взаємин і порядку.
- виявляє активність та ініціативу у спілкуванні з довоколишніми, охоче включається в спільну діяльність.
- Уміє спокійно гратися поруч із дітьми, вступає в спілкування з приводу іграшок, ігрових дій.

- Має друзів, до яких проявляє особливу прихильність; ставиться приязно до однолітків.
- Поводиться за столом відповідно до норм культурної поведінки.
- Надає допомогу, вміє проявити співчуття за своєю ініціативою.
- Дотримується простих правил поведінки на вулиці, у громадських місцях.
- Відчуває межу припустимої поведінки, належну дистанцію у взаєминах з різними людьми.
- Використовує загальноприйняті форми вітання, звертання, прощання, подяки.
- Бережливо ставиться до іграшок, книг, свого одягу.
- Розрізняє добрі і погані вчинки, може оцінити вчинок.
- Має елементарне почуття гумору.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Розуміє, що сонце знаходиться на небі, воно світить, зігріває все навкруги, несе тепло до землі рослинам, тваринам і людині.
- Визначає властивості води, снігу, льоду.
- Відрізняє пісок від глини і визначає їх властивості.
- Розрізняє і класифікує дерева, овочі, фрукти, квіти, трав'янисті рослини.
- Встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки, пов'язані з сезонними змінами.
- Називає пори року і визначає їх характерні ознаки.
- Визначає стан погоди (іде дощ, сніг; дме вітер, світить сонце тощо).
- Визначає стан неба у різну погоду.
- Милується природою рідного краю, бережно ставиться до її об'єктів
- Знає будову рослин.
- Цікавиться природою свого регіону (рослини, тварини).
- Називає свійських і диких тварин, птахів та умови їх існування.
- Намагається дотримувати правил поведінки у природному довкіллі: не рве квітів, не руйнує мурашників, не ловить метеликів, не завдає шкоди жукам.
- Доглядає за рослинами і тваринами.
- Усвідомлює, що життя і здоров'я залежить від довкілля.
- Цікавиться світом навколишнього простору, радіє красі зоряного неба.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Дотримується правил співжиття в колективі, проявляє при цьому чемність, толерантність.
- Прагне підтримувати порядок і затишок у житловому приміщенні, вдома та у дитячому садку, дбайливо ставиться до предметів побуту й іграшок, свого одягу та взуття.
- Прагне висловлювати елементарні адекватні судження про свої досягнення.

- Зацікавлено ставиться до предметного довкілля, доречно застосовує отримані раніше знання.
- Називає предмети домашнього побуту і вжитку, знає їх застосування.
- За допомогою дорослого обстежує предмети, визначає їх зовнішні ознаки, застосовуючи різні аналізатори.

Предметно-практична діяльність

- Виявляє позитивне ставлення до трудових завдань.
- Роздягається та одягається у певній послідовності.
- Зашнуровує черевики за допомогою дорослих.
- Розчісує волосся, користуючись індивідуальним гребінцем.
- Миє руки, користується рушником.
- Старається їсти акуратно.
- Підтримує порядок у груповій кімнаті (після гри кладе іграшки на відведене місце, витирає пил зі стола, стелажів).
- Допомогає вихователю у підготовці до занять, розкладаючи матеріал, а після заняття – збирає його.
- Допомогає помічникові вихователя накривати на стіл.
- Прибирає на ігровому майданчику.
- Доглядає за квітами та мешканцями куточка живої природи.
- Садить і доглядає за висіяними горохом, квасолею, квітами, висадженою цибулею.
- Збирає врожай зі свого городу.
- Взимку підгодовує пташок.

Світ мистецтва

- Розуміє зміст картин, упізнає персонажів, розповідає про них.
- Помічає гарне у творах образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.
- Впізнає та запам'ятовує невеликі музичні твори різних жанрів, емоційно відгукується на зміст музичних творів.
- Виявляє інтерес до театралізованої діяльності; має елементарні знання про театр.
- Знає, що є різні види театру (ляльковий, пальчиковий, тіньовий тощо).

Художньо-продуктивна діяльність **Образотворча діяльність**

- Уміє користуватися матеріалами та інструментами для художньо-трудова дій.
- Свідомо ставиться до образотворення, планує свої дії, обговорює кінцевий результат, виправляє помилки.
- Бережно ставиться до своїх виробів.
- У спільній роботі узгоджує свої дії з діями інших.
- Має найпростіші уявлення про види образотворчого мистецтва.
- Знає назву матеріалів та інструментів для художньо-творчої роботи.
- Може сформулювати мету власної діяльності.
- Під час роботи коментує власні дії, може спрогнозувати результат.

Художньо-продуктивна діяльність   Образотворча діяльність (конструктивна діяльність)

- Уміє розрізняти деталі будівельного матеріалу.
- Створює елементарні споруди шляхом комбінування знайомих форм, розташовує їх залежно від стійкості деталей на площині.
- Зводить різноманітні будівлі для обслуговування та реалізації ігрових задумів.
- Має елементарні уявлення про властивості паперу, працює з пазлами, складає картинки за сюжетом знайомої казки.
- Працює з рухомим конструктором, вміє визначати основні деталі.
- Створює споруди з піску, снігу, виокремлюючи деталі.

Музична діяльність

- Під час слухання музичних творів орієнтується в характері мелодії, настрої.
- Розрізняє контрастну динаміку звучання, тембр музичних іграшок та інструментів.
- Співає нескладні пісні, володіючи навичками розподілу дихання.
- Намагається співати злагоджено, протяжно.
- Рухається правильно, відображаючи ритм і темп музики.
- Виконує рухи з атрибутами та образні рухи.
- Танцює, виконуючи танцювальні рухи: «пружинка», притупування однією та обома ногами, плескання в долоні, кружляння по одному та парами, «веселі ручки».
- Виявляє фантазію під час виконання танцювальних рухів.
- Бере участь у музичній грі-драматизації на тему українських народних пісень, ігор.
- Охоче водить хороводи.

Театралізована діяльність

- Намагається в рухах передати прості образно-виразні дії того чи іншого персонажа, повторює ці рухи з іграшками.
- Дає змогу іншим дітям зіграти свою роль.
- Висловлює власні судження щодо поведінки героя.
- Під час передачі образу використовує засоби інтонаційної виразності.

Літературна діяльність

- Розуміє, емоційно сприймає та розповідає українські народні казки, пісеньки, забавлянки, оповідання.
- Відтворює окремі фрази, частини художнього тексту за допомогою навідних запитань педагога.
- Помічає особливості казки: звороти, повтори.
- Розуміє та виразно читає поетичні твори.
- Передає ритму вірша, ритм народної забавлянки.
- Передає емоційну виразність окремих речень під час вивчення вірша напам'ять.
- Переказує добре знайомі художні твори за допомогою навідних запитань та підказувань.

- Передає речення в питальній інтонації.
- Відтворює рухи, жести героїв за текстом літературного твору.
- Розглядає ілюстрації, пригадуючи зміст художнього твору.
- Дотримується правил користування книгою (не рве сторінок, бере книжку чистими руками, не малює по сторінках книги).

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність, формування особистості у грі

- Виявляє активність у різних видах ігрової діяльності з однолітками та дорослими.
- У спільних іграх дотримує правил моральних норм поведінки.
- Враховує смаки та вподобання однолітків щодо вибору виду ігрової діяльності, атрибутів, сюжету, місця гри.
- Намагається не конфліктувати.
- Намагається утримуватися від суперництва в ігровій діяльності, пропонує свою допомогу.
- Відчуває гордість за свої досягнення, радіє власній кмітливості та вмінням.
- Відрізняє ігрову діяльність від інших видів діяльності.
- Знає, що існують різні види ігор.
- Використовує за призначенням атрибути до ігор.
- Уперше проявляє спроби враховувати властивості предметів під час використання їх у грі.
- Виявляє зацікавленість спільною грою.
- Цікавиться своєю роллю у грі.
- Передає в іграх свої враження від спілкування з довірцями.
- Передає в іграх види діяльності та взаємини дорослих.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ»

Сенсорні еталони, елементарні математичні уявлення

- Лічить предмети в межах 5, вживаючи числівники.
- Порівнює контрастні за кількістю множини предметів (один – багато).
- Визначає період доби на основі спостереження за природними ознаками (сонце встає – ранок, сонце високо над головою – день тощо).
- Розрізняє і називає геометричні фігури: площинні – квадрат, круг, трикутник; об'ємні – куля, куб.
- Порівнює та добирає контрастні за величиною предмети.
- Класифікує предмети за однією ознакою.
- Володіє прийомами порівняння множин за кількістю, способом накладання та прикладання елементів однієї множини до елементів іншої.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Чітко і правильно вимовляє голосні та приголосні звуки, крім [р]; володіє правильною вимовою шиплячих [ш], [ж],[ч].
- Володіє розповідною, питальною, окличною інтонаціями.
- Промовляє слова в різному темпі та з різною силою голосу.

Словникова робота

- Розуміє й активно вживає слова всіх частин мови.
- Вживає узагальнювальні слова.
- Правильно вживає синоніми, антоніми.

Грамотична правильність мовлення

- Оволодіває основними граматичними формами (рід, число, відмінок), правильно вживає рід і число іменників.
- Утворює нові слова за допомогою префіксів за-, з-, на-, суфіксів, що виражають зменшеність та збільшеність предмета, емоційну оцінку пестливості.
- Добирає однокореневі слова.
- Використовує у мовленні складні іменники зі з'єднувальною голосною (зокрема, снігопад) та інші складні слова.
- Правильно вживає теперішній, минулий і майбутній час дієслів.
- Вживає ступені порівняння прикметників.
- У мовленні використовує займенники.
- Узгоджує іменники з прикметниками в роді та числі.
- Будує прості, поширені речення з прийменниками, сполучниками, однорідними членами речення, з прямою мовою.

Зв'язне мовлення

- Відповідає на запитання за змістом сюжетних та предметних картинок, художніх текстів, театральних вистав.
- Описує предмети, зображення на картинках.
- Переказує за допомогою запитань добре знайомі казки.
- Використовує в мовленні образні вирази (з текстів забавлянок, казок), звуконаслідувальні слова, фразеологічні звороти, приказки.

Мовленнєвий етикет

- Активно вживає слова ввічливості: вітання, прощання, вибачення, подяки.
- Вислуховує співрозмовника.
- Говорить спокійним голосом.
- Вітається, називаючи ім'я дитини, ім'я та по батькові дорослого.
- Не втручається в розмову дорослих.

Підготовки руки дитини до письма

- Виконує вправи пальчикової гімнастики.
- Ліпить (глина, пластилін, тісто), малює, аплікує.
- Грається піском, природним матеріалом (камінці, палички, горіхи тощо) та предметами домашнього вжитку (корки від пластикових пляшок, мотузки, прищіпки).
- Викладає візерунки з мозаїки, нескладні зображення з лічильних паличок.
- Викладає зображення за допомогою пазлів.

- Стискає і розтискає гумові іграшки.
- Застібає (розстібає) гудзики, кнопки різної величини на спеціально виготовлених посібниках та на одязі.

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (5 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ «УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Дотримує норм особистої гігієни, культури поведінки за столом.
- Розуміє необхідність гартування, із задоволенням бере участь у гартувальних процедурах, має потребу в активній руховій діяльності.
- Виявляє інтерес до результатів рухової діяльності; може добре тримати рівновагу, стежити за положенням свого тіла під час виконання різноманітних вправ.
- Уміє ходити з вільними, природними рухами рук, тримаючись прямо; бігає легко, ритмічно, володіє різними видами ходьби та бігу.
- Упевнено стрибає з місця, відштовхуючись обома ногами й змахуючи руками.
- Вміє лазити по гімнастичній стінці довільним способом, не пропускаючи щаблів.
- Уміє ловити м'яч кистями рук; проявляє влучність у киданні м'яча у ціль.
- Дотримує певних інтервалів під час руху в різних видах шиккування, добре орієнтується в просторі.
- Виявляє інтерес до вправ з елементами спорту, самостійно з'їжджає на санчатах із гірки, їздить на триколісному й двоколісному велосипедах, плаває, проявляє витримку та наполегливість .

Здоров'я та хвороби

- Називає основні частини тіла людини, функції деяких органів.
- Розуміє значення руху в оздоровленні людини.
- Виконує гартувальні процедури та розуміє їх значення для здоров'я.
- Розуміє, що брудна вода – загроза для здоров'я, знає цілющі властивості води.
- Виконує гігієнічні процедури.
- Доглядає за чистотою свого тіла.
- Має практичні навички використання природних чинників в оздоровленні.
- Знає основні правила захисту від інфекційних хвороб, надання першої допомоги хворій людині.
- Розуміє, що шкідливі звички впливають на здоров'я, намагається їх позбутися.
- Має знання про оздоровчі аспекти побуту українського народу.
- Розуміє потребу користування індивідуальними предметами гігієни.
- Розуміє необхідність дотримання режиму дня для здоров'я людини.

- Усвідомлює вплив санітарного стану приміщення на здоров'я людини.
- Має навички культури поведінки за столом та гігієни харчування.
- Відрізняє корисні рослини від шкідливих та отруйних.
- Підтримує добрі взаємини з дітьми та дорослими.

Безпека життєдіяльності

- Розуміє причини виникнення пожежі,
- Має поняття про різні види переходів, дорожні знаки для пішоходів, правила поведінки у транспорті та біля дороги.
- Дотримує правил поведінки з незнайомими.
- Розуміє небезпеку від користування гострими, ріжучими та вибухонебезпечними предметами, небезпеку самостійного користування ліками і термометром, електроприладами.
- Уміє налагоджувати стосунки в мікрогрупі, проявляти товариськість.
- Вміє дружити та уникати сварок.
- Знає отруйні гриби, ягоди, рослини.
- Знає про температурні травми та запобіжні заходи.
- Знає про те, як треба поводитися з чужими та домашніми тваринами.
- Вміє поводитися на водоймі у різні пори року.
- Уникає гарячих предметів.
- Знає, що не можна на морозі доторкатися до металу.
- Усвідомлює, що в зимовий період небезпечно ходити під дахами та балконами, з яких звисають бурульки.
- Розрізняє стиглі та нестиглі плоди, ягоди; знає, що вживати їх небезпечно для здоров'я.
- Розуміє, що вживання сумнівних ягід, плодів, рослин може спричинити отруєння.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Прагне позитивних форм поведінки, уважна до оцінок дорослих.
- Дотримує елементарних правил культури спілкування з дорослими й однолітками.
- Намагається оцінити дії та вчинки інших людей з позиції відомих правил та оцінок.
- Вміє порадіти за однолітків; звертаючись до них, проявляє вміння зрозуміти їх, допомогти їм.
- Проявляє посильну турботу про літніх людей.
- Прагне виконувати трудові доручення дорослих, діяти разом із ними.
- Володіє необхідними культурно-гігієнічними навичками.
- Вміє культурно поводитися у громадських місцях.

Основи правової культури

- Знає, що для життя людини потрібні їжа, вода. Відрізняє корисну їжу від шкідливої.
- Знає про різні види відпочинку і бере активну участь у його проведенні.

- Знає, що немає більшої цінності, ніж здоров'я.
- Проявляє ввічливість, культуру поведінки у спілкуванні з дорослими й однолітками.
- Поважає право на ім'я інших, не дає товаришам прізвиськ.
- Знає, сім'я – основа життя людини, об'єднує найрідніших людей і складається з батьків і дітей.
- Має елементарні уявлення про права та обов'язки дитини; пояснює їх відмінність.
- Знає, що має право на щасливе життя, обов'язок держави захищати її.
- Знає, що кожна людина має ім'я, яке вказує на належність до певної статі.
- Називає своє місце в родині з різних позицій: онук (онука), син (дочка), брат (сестра).
- Знає свою повну адресу.
- Знає, що на планеті живе багато людей із різними відмінностями, які розмовляють різними мовами, але їх усіх треба поважати.
- Проявляє інтерес до навчання.
- Відображає права й обов'язки у сюжетах казок, іграх.
- Пояснює своє місце та обов'язки в родині.
- Вміє малювати дерево родоводу, зображувати дорослих і дітей, їхню кількість за допомогою символів.
- Знає, що лише завдяки спільним зусиллям можна підтримувати порядок в оселі, в дошкільному навчальному закладі.
- Знає назви трудових дій, пов'язаних із певним трудовим процесом.
- Старанно виконує обов'язки чергових у їдальні, на занятті, в куточку живої природи.

Народознавство

- Володіє елементарними трудовими навиками, бережно ставиться до результатів людської праці.
- Дотримує норм культури спілкування, поважає інших, турбується про них, проявляє привітність та гостинність, пошану до старших.
- Дотримується родинних звичаїв і традицій під час святкування свят.
- Має загальні уявлення про культуру українського народу, про звичаї та традиції, про споконвічне прагнення українців до краси.
- Емоційно сприймає народну іграшку, традиційний одяг, вироби народних майстрів.
- Розуміє, що Україна є Батьківщиною, що в українців є своя мова, звичаї та традиції, календарно-обрядові свята. Виявляє стійкий інтерес до історії рідної землі.
- Має уявлення про житло, предмети народного декоративно-ужиткового мистецтва, їх використання в повсякденному житті, народну іграшку, вишивку, український національний одяг, сім'ю та сімейні традиції в Україні та в Західному регіоні.

- Милується виробами народного декоративно-ужиткового мистецтва, охоче слухає різноманітні народні пісні, дивиться і емоційно сприймає виконання хореограф. композицій у виконанні дорослих і дітей.
- Бере участь у дійствах календарно-обрядових свят.
- Проявляє ініціативу, відтворює кращі зразки народного фольклору та речей народно-ужиткового мистецтва.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Визначає зміни в природному довкіллі і знає, що ці зміни залежать від обертання Землі навколо Сонця.
- Розрізняє пори року.
- Визначає стан погоди (дощ, сніг), стан повітря (холодне, тепле, гаряче); знає, якою є погода у Західному регіоні у весняно-літній та осінньо-зимовий період.
- Усвідомлює, як утворюється вітер (рухається повітря); як утворюється лід (замерзає вода).
- Визначає властивості піску, глини, землі; основні ознаки води (на дотик, за смаком, кольором), вода – це рідина; дощ і калюжі – це вода.
- Називає пори року і визначає зміни в рослинному і тваринному світі.
- Класифікує об'єкти: дерева, кущі, квіти, овочі, фрукти, птахи, комахи, тварини та називає їх, зокрема ті, що найпоширеніші у Західному регіоні.
- Розпізнає диких і свійських тварин, знає їхні особливості, спосіб пересування та називає тих, які є у регіоні.
- Розуміє, що бджоли роблять мед із нектару квітів; бджіл розводять на пасіках, мухи і комарі – корм жаб, ящірок, ластівок.
- Називає кімнатні рослини (бегонія, герань, лілія амазонська, колеус, бальзамін тощо), знає основні правила догляду за ними.
- Називає рослини і тварин, занесених до Червоної книги України (рослини – анемона, пролісок, фіалка тощо; тварини – їжак, білка, лось тощо), і тих, які є у Карпатському заповіднику.
- Доглядає за квітами в куточку природи, рослинами на грядці; прополює їх, підживлює, висаджує.
- Веде довготривалі спостереження, доглядає за рослинами і тваринами.
- Розуміє, що в довкіллі немає ані корисних, ані шкідливих тварин – усі однаково важливі.
- Бачить красу рідної землі, бережно ставиться до об'єктів природи.
- Дотримує правил поведінки на природі, в зонах відпочинку.
- Цікавиться зоряним небом і планетами Сонячної системи, їх особливостями .

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Самостійно займається певною діяльністю, прагне підтримувати порядок і затишок у домі.
- Шанобливо ставиться до рідного краю, до людей, їхнього минулого.
- Знає, що разом із родиною живе в Україні; впізнає державну символіку (Прапор, Гімн, Герб), любить Батьківщину.
- Знає назву міста (села), в якому проживає, його визначні місця.
- Називає предмети побуту, коротко характеризує їх.
- Розповідає про свої враження від побаченого.

Предметно-практична діяльність

- Вміє самостійно одягатися, роздягатися, взуватися, роззуватися; доглядати за своїм одягом і речами.
- Самостійно вмивається, стежить за своєю зачіскою, користується носовичком.
- Сумлінно виконує обов'язки чергового в їдальні та під час підготовки до занять.
- Підтримує порядок у груповій кімнаті: в куточку іграшок, книги.
- Прибирає майданчик від опалого листя, сміття.
- Стежить за чистотою піску в пісочниці, перекопує пісок.
- Миє виносні іграшки, пере ляльковий одяг.
- Працює в куточку природи (підливає рослини, розпушує землю, витирає листя кімнатних рослин, годує мешканців куточка, миє годівниці); на городі (сіє насіння рослин, висаджує розсаду, підливає їх, збирає врожай).
- Допомогає дорослому міняти воду в акваріумі, пересаджувати рослини.
- Дбає про осілих птахів (разом з дорослими).

Основи економічної культури

- Оперує нескладними економічними поняттями: «товари», «послуги», «гроші», «торгівля», «покупка», «споживач».
- Знає про ощадливе використання світла, води, газу.
- Визначає першочергові потреби сім'ї, розуміє, що часом необхідно відмовитися від бажання придбати якусь річ.
- Знає, що таке товар, як його можна придбати.
- Знає різноманітні торгові заклади й товари, що їх вони продають.
- Знає, що речі, які викидають, проходять вторинну переробку.
- Знає, що сміття потрібно сортувати і викидати у різні контейнери.

Світ мистецтва

- Впізнає народну іграшку та захоплюється витворами українського мистецтва.
- Емоційно реагує на тембр, ритм, лад музичних творів.
- Цілісно сприймає і розуміє зміст художніх творів та їх жанр.
- Емоційно відгукується на виставу, співчуває героям, реагує на їхні вчинки.

Художньо-продуктивна діяльність Образотворча діяльність

- Користується в образотворчій діяльності не лише традиційними матеріалами та інструментами, але й новими.
- Визначає мету, завдання, планує послідовність дій.

- Удосконалює власні вироби, переробляє у разі потреби.
- Намагається знайти виробам практичне застосування.
- Дотримується правил безпеки під час занять образотворчою діяльністю.
- Самостійно прибирає робоче місце після закінчення роботи.
- Цілеспрямовано привертає увагу дорослого й однолітків до власних виробів.
- Прагне передати власне «Я» у художньо-творчих діях.
- Відмовляється від надмірної допомоги дорослого, прагне самостійно досягти успіху.
- Розповідає про задумане, способи досягнення мети, може прокоментувати ці дії, прогнозує кінцевий результат.
- Виявляє бажання займатися художньою творчістю.
- Має уявлення про жанри живопису, розуміє їх своєрідність.
- Прикрашає перед святами свою домівку, групу власними виробами.
- Власноруч виготовляє подарунки рідним і близьким.
- Намагається проявити у роботі творчість.
- Пробує нове, незнайоме, проявляє зацікавленість до останнього, запитує, співвідносить побачене з власним обсягом знань.
- Проявляє винахідливість, фантазію, самостійність.
- Охоче експериментує з нетрадиційними техніками в образотворчій діяльності, очікує позитивного результату роботи.

Художньо-продуктивна діяльність. Образотворча діяльність (конструктивна діяльність)

- Уміє працювати з різними видами конструкторів, добирає деталі відповідної форми, розміру та колірної гами.
- Має навички роботи з папером, клеєм та ножицями.
- Творчо змінює будівлю, створюючи сюжетні споруди.
- Добирає відповідні матеріали для виготовлення виробу за зразком, моделлю, фотографією.
- Збагачує і розширює предметно-ігрове середовище створеними власноруч і разом із дорослими конструкціями, іграшками, саморобками, використовуючи їх для реалізації ігрових задумів.

Музична діяльність

- Здатна захоплюватися красою музики та її виражальними засобами.
- Співає природним голосом, без напруження, протяжно.
- Починає і закінчує музичний твір разом з усіма дітьми.
- Співає з інструментальним супроводом і без нього.
- Вміє починати музичний твір після музичного вступу.
- Ритмічно виконує рухи під музику, узгоджує їх із динамікою, характером, темпом, своєчасно змінює рухи під час танців та хороводів.
- Виконує танці по одному та в парах, здатна імпровізувати рухи.
- Драматизує музичні твори українських народних пісень та ігор.
- Грає на музичних інструментах, добирає з допомогою вихователя мелодії, створює музичні мелодії та привітання.

Театралізована діяльність

- Доречно імітує рухи, жести персонажів.
- Вдало передає рольову поведінку.
- Згруповує однолітків для спільної театралізованої діяльності.
- Вміє відтворювати позитивних і негативних персонажів.
- Зважає на інтереси інших учасників дійства.
- Емоційно переживає сюжет твору.
- Знає, називає та може передати основні емоції людини.
- Вдало передає характерні риси персонажів.
- Діє в ігрових ситуаціях відповідно до змісту.
- Вміє розповісти про враження від вистави.
- Описує характер героя, його вчинки.
- Пробує читати монолог.
- Висловлює своє ставлення до художніх творів.
- Розуміє, що вистава з гарними яскравими декораціями ліпше сприймається.
- Бере активну участь в обговоренні сюжету.
- Проявляє фантазію та вигадку, передаючи образ персонажа, відтворює власну думку про нього.

Літературна діяльність

- Супроводжує рухами текст літературного твору.
- Розуміє мораль казки, адекватно оцінює поведінку її героїв, висловлює своє ставлення до них.
- Емоційно сприймає характер твору, розуміє зміст соціально-побутових казок, розуміє призначення книги, бережно до неї ставиться, за потреби «ремонтує» її.
- Розрізняє жанрові особливості прозових і віршованих творів.
- Читає напам'ять вірші та твори малого фольклорного жанру (потішки, забавлянки, лічилки, мирилки, скоромовки, загадки, прислів'я, приказки, народні пісні).
- Визначає повтори, образні вирази, початок та закінчення казки.
- Знає українські народні казки.
- Розповідає казки за змістом художніх творів і розповідає за ними.
- Самостійно влаштовує театралізовані ігри, ігри-драматизації за змістом добре відомих художніх творів.
- Бере участь в інсценуванні художніх творів.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність, формування особистості у грі

- Бере активну участь у різних видах ігрової діяльності, в тому числі народних іграх, зіставляє кінцевий результат із метою.
- Проявляє самостійність у виборі ігор.
- Прагне запобігти конфліктним ситуаціям, дотримує норм культури ігрової діяльності.
- Розуміє доконечність плановірності дій під час гри, добре відрізняє гру від інших видів діяльності.

- Проявляє інтерес до спільної з однолітками діяльності, цікавиться визначенням власної ролі у грі.
- В іграх передає враження від доквілля.
- Намагається відійти від шаблонів, творчо використовує засоби для гри .

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ»

Сенсорні еталони, елементарні математичні уявлення

- Групує та систематизує предмети.
- Переміщається у просторі за заданим напрямком.
- Розрізняє частини доби, оперує поняттям «доба».
- Називає геометричні фігури та просторові геометричні форми.
- Виокремлює з групи предметів предмети із заданими властивостями.
- Знаходить геометричні фігури та просторові геометричні форми в предметах навколишнього середовища.
- Розуміє, що останній числівник при лічбі відноситься до всієї групи перелічуваних предметів.
- Розуміє просторове розміщення предметів, часові відношення на основі побутових прикладів.
- Розкладає предмети за вказаною ознакою в порядку зростання або спадання.
- Володіє прийомами накладання, прикладання.
- Лічить в межах 5 кількісною та порядковою лічбою.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Правильно вимовляє всі звуки рідної мови.
- Розрізняє близькі фонеми.
- Виокремлює слова з потрібним звуком із тексту.
- Виокремлює перший і останній звуки.
- Регулює силу голосу відповідно до ситуації.
- Диференціює поняття «звук», «слово».
- Інтонаційно вимовляє звук у слові.
- Добирає слова з потрібним звуком.
- Складає речення за наочним матеріалом.
- Послідовно називає слова у реченні.

Словникова робота

- Вживає слова всіх частин мови .
- Розрізняє і правильно вживає узагальнювальні абстрактні слова, слова, що означають збірні, образні вирази; складні, багатозначні слова.
- Добирає синоніми й антоніми до слів.
- Створює нові слова від усіх частин мови.
- Користується образними виразами, фразеологічними зворотами відповідно до ситуації, а також звуконаслідувальними слова.

- Намагається стежити за своїм мовленням: не вживати діалектних слів, вказівних займенників (без потреби) .

Граматична правильність мовлення

- Засвоює граматичні форми, відмінкові закінчення, хоч робить незначні граматичні помилки (чергування приголосних).
- Утворює форми однини та множини.
- Утворює від інших частин мови нові граматичні форми за допомогою суфіксів, префіксів.
- Засвоює рід іменників, кличний відмінок як у звертанні до дітей, так і до дорослих.
- Утворює наказовий спосіб дієслова.
- Будує речення різного типу: прості, складносурядні зі сполучними словами, прямою мовою.
- Правильно вживає відмінкові форми неозначених займенників.
- Вживає у мовленні порядкові числівники й узгоджує їх з іменниками .

Зв'язне мовлення

- Самостійно вступає у розмову з дітьми, дорослими, підтримує діалог.
- Веде організований (стимульований) діалог на запропоновану тему, груповий діалог (бесіду).
- Відповідає реченнями на запитання за змістом картини, художнього тексту.
- Складає розповіді за зразком вихователя: описові, сюжетні, з опорою на наочний матеріал і без нього.
- Переказує знайомі оповідання й казки.

Мовленнєвий етикет

- Володіє мовленнєвий етикетом (вітання, прощання, знайомства, подяки, вибачення, прохання).
- Намагається не вживати у мовленні слів-вульгаризмів, жаргонних слів, діалектів.
- Не втручається у діалог дорослих.
- Розмовляє з дітьми та дорослими привітно.
- Висловлює незгоду спокійним тоном.

Підготовки руки до письма

- Впізнає на дотик дрібні предмети, розвиваючи тактильне сприймання і пам'ять.
- Вміє ліпити, аплікувати, конструювати, виконує декоративні малюнки; викладає візерунки з мозаїки та дрібного природного матеріалу; зав'язує та розв'язує шнурки з метою розвитку кисті руки, дрібних м'язів пальців, координації рухів руки, пальців, передпліччя, очей, розвитку окоміру.
- Впізнає на дотик дрібні предмети, розвиваючи тактильне сприймання і пам'ять.

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (6 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ «УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Знає правила безпечного загартування організму повітрям, водою та сонцем.
- Виконує правила особистої гігієни, усвідомлює доконечність дотримання режиму харчування, активної діяльності та відпочинку, знає основні ознаки здоров'я.
- Володіє навичками основних рухів, уміє доцільно їх використовувати в разі потреби.
- Отримує фізичне та естетичне задоволення від чіткого виконання рухових дій.
- Прагне до легкості в ходьбі й бігові, під час бігу енергійно відштовхується від опори, збільшує довжину кроку, бігає з різною швидкістю, поєднує біг з подоланням перешкод.
- Стрибає у висоту та довжину з розбігу, правильно розбігається.
- Уміє підкидати та ловити м'яч однією рукою, відбиває м'яч від підлоги, стіни, поєднує мах з енергійним кидком предмета.
- Лазить по гімнастичній стінці (драбині) різними способами, оволодіває лазінням по канату довільним способом; успішно пролізає в обруч прямо, лівим та правим боком, підлізає під дугу, перелазить через лаву (колоду) довільним способом. Уміє кататися на велосипеді, плаває довільним способом, знає спрощені правила ігор спортивного характеру (бадмінтон, городки, футбол, баскетбол).

Здоров'я та хвороби

- Знає будову власного тіла.
- Володіє практичними навичками особистої гігієни та культури споживання їжі.
- Розуміє, що рухова активність і гартувальні процедури приносять користь здоров'ю; володіє навичками виконання основних рухів і вправ гуртування.
- Розуміє важливість для здоров'я дотримання режиму харчування, сну, рухової активності.
- Розрізняє хвору та здорову людину та розуміє причини захворювань.
- Має знання про складники здорового способу життя та їх значення для здоров'я.
- Усвідомлює можливі чинники загрози здоров'ю людини.
- Має практичні навички допомоги дорослим, які захворіли.
- Розуміє корисність споживання овочів і фруктів для організму.
- Розуміє залежність стану здоров'я від продуктів харчування.
- Усвідомлює необхідність дотримання профілактичних заходів, має поняття про вплив санітарного стану приміщення на здоров'я.
- Знає, який профілактичних заходів потрібно дотримуватись, щоб не захворіти.

- Намагається стримувати негативні емоції; розуміє, що вони негативно впливають як на власне здоров'я, так і здоров'я довколишніх.
- В іграх, у стосунках з дітьми проявляє дружнє взаєморозуміння.
- Розуміє: якщо добре поводитися, це приносить не лише позитивні емоції, а й впливає на гарний настрій довколишніх.
- Розуміє оздоровчу спрямованість побуту українського народу, знає страви української національної кухні та про їх вплив на здоров'я.
- Усвідомлює вплив сезонного одягу на здоров'я людини й одягається відповідно до пори року.
- Розуміє вплив природи та погодних умов на настрій та самопочуття людини
- Знає деякі лікарські рослини та методи їх застосування.
- Розуміє, що відпочинок на природі є фактором зміцнення здоров'я.
- Вміє застосовувати набуті знання на практиці.
- Уміє діяти самостійно, свідомо, мотивувати свої вчинки.

Безпека життєдіяльності

- Уміє запобігати виникненню пожежі, знає правила пожежної безпеки вдома, вміє діяти при виникненні пожежі та знає про роботу пожежників.
- Уміє використовувати елементарні засоби гасіння вогню, користуватися телефоном для виклику рятувальних служб.
- Знає частини вулиці, орієнтується за світлофором та деякими дорожніми знаками; має уявлення про роботу ДАІ .
- Знає правила поведінки у транспорті, а також як поводитися, якщо загубився в незнайомому місці.
- Відрізняє найвідоміші отруйні гриби від їстівних, керується правилами поведінки щодо обережного поводження з домашніми та безпритульними тваринами.
- Має уявлення про небезпеку та захист від комах, знає про поведінку в лісі, в полі, біля водойми в різні пори року.
- Уміє користуватися ножем, ножицями, голкою, виделкою, іншими гострими та ріжучими предметами.
- Знає про наслідки неправильного використання ліків та про можливі ртутні ураження при пошкодженні колби термометра.
- Знає про небезпеку неправильного користування електричними та газовими приладами.
- Має уявлення про поведінку під час стихійного лиха (ураган, гроза, злива, повінь, землетрус).

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Має уявлення про родину та родовід, стосунки та захоплення членів родини.
- Намагається поводитися відповідно до норм християнської моралі.
- Виявляє любов і повагу до батьків, близьких людей, довколишніх.
- Володіє навичками спілкування з дорослими та дітьми, проявляючи ввічливість.

- Виявляє стриманість у висловлюванні негативних суджень.
- Виявляє дружні та товариські стосунки з дітьми, допомагає молодшим дітям.
- Уміє поступливо, ввічливо ставитися до дітей протилежної статі.
- Усвідомлює відмінність між добром і злом, може пояснити свої вчинки, схвалити або засудити їх.
- Може визнати свою провину, поступитися власними інтересами заради загального благополуччя.
- Допомагає батькам та іншим членам родини.
- Уміє з повагою ставитися до рідних, знайомих, чужих літніх людей.
- Здатна до самоконтролю у діяльності.
- Зважає на думку інших.
- Аналізує свою поведінку.
- Дотримується культури поведінки у громадських місцях, транспорті.
- Розрізняє гумор і образ.

Основи правової культури

- Має знання про добро та зло як протилежні категорії людського буття.
- Уміє оцінювати поведінку людей, самостійно намагається знайти вихід із будь-якої ситуації.
- Має уявлення про школу, про шкільне навчання.
- Виявляє інтерес до навчання в школі.
- Сумлінно виконує свої обов'язки.

Народознавство

- Має уявлення про культурні традиції свого народу та свого регіону, підтримує родинно-побутові традиції спілкування.
- Виявляє інтерес до історії свого краю, емоційно сприймає творчість народних умільців, цінує результати їхньої праці.
- Ознайомена з історією України, її столиці, рідного міста (села), регіону.
- Має уявлення про національні особливості української оселі, предметів побуту, національного одягу, національної іграшки, оберегів.
- Має уявлення про українську кухню.
- Має знання про українські народні ремесла, промисли, які поширені в Західному регіоні, їх історичні витоки і сучасне використання.
- Використовує фольклорні жанри (віншування, колядки, гаївки, щедрівки, народні ігри).

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Визначає зміни в природному довкіллі.
- Називає пори року, їх послідовність, упевнено визначає їх характерні ознаки
- Усвідомлює, що зменшення сонячного тепла спричинює зміни у природі, що з ними пов'язані зміни в рослинному і тваринному світі.
- Розуміє, що вода – середовище для існування живих істот; місцезнаходження води, її якості, місця лікувальної води та назви рік.

- Знає поширені явища природи своєї місцевості (роса, дощ, туман, веселка, гроза, град, мороз, снігопад, хуртовина, паморозь, іній).
- Орієнтується у властивостях піску, глини, ґрунту.
- Називає городні рослини, розрізняє їх.
- Розрізняє дерева, кущі, трав'янисті рослини; порівнює та аналізує їх особливості.
- Називає різновиди лісу (листяний, хвойний), знає назви тварин і рослин, які поширені в лісі.
- Називає лікарські рослини та їх лікувальні властивості. Розуміє цінність життя і здоров'я людей, їх залежність від природного довкілля.
- Доглядає за рослинами, тваринами у куточку природи.
- Називає свійських і диких тварин своєї місцевості, вміє знаходити спільне та відмінне у їхніх зовнішніх ознаках; знає назви дитинчат тварин.
- Розуміє, що свійські тварини потребують піклування; без них життя було б не таким цікавим, яскравим, радісним.
- Називає і розпізнає птахів за зовнішніми ознаками, порівнює їх за величиною, забарвленням пір'я, способом пересування і за звуками.
- Називає декілька рослин і тварин, занесених у Червону книгу України.
- Усвідомлює, що стан здоров'я залежить від чистоти повітря, ґрунту, води.
- Підтримує чистоту дитячого майданчика та в зонах відпочинку (парк, сквер, ліс, озеро тощо).
- Захоплюється загадковою та таємничою природою Космосу.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Бережно ставиться до предметів навколишньої дійсності, особистих речей.
- Виявляє любов до своєї країни, бажання бути гідним її громадянином.
- Усвідомлює, що є громадянином України; знає та шанує символіку України, видатних людей свого краю; любить своє місто (село), знає його характерні особливості.
- Розуміє, що у світі живуть різні народи і нації.
- Знає про роль житла та важливість створення затишку в рідній домівці; використовує знання сенсорних еталонів у процесі ознайомлення з новим предметом побуту, встановлює взаємозв'язки, класифікує; планує свої дії, погоджуючи їх з іншими.
- Обізнана з працею дорослих, виявляє інтерес до різних професій, розрізняє і групує за призначенням транспортні та комунікативні засоби.

Предметно-практична діяльність

- Самостійно й охайно одягається і роздягається в певній послідовності.
- Стежить за своїм одягом і взуттям, чистить та просушує вологий одяг, взуття.
- Чистить зуби, стежить за чистотою нігтів, без нагадування миє руки та користується носовичком чи серветкою.

- Підтримує порядок у груповій кімнаті (складає іграшки після гри, бере участь у колективному прибиранні).
- Разом з дорослим підмітає доріжки та розчищає їх від снігу.
- Збирає опале листя, сміття.
- Перекопує та поливає пісок у пісочниці.
- Сумлінно виконує обов'язки чергового та доручення вихователя.
- Під керівництвом дорослого піклується про тварин і риб у куточку природи.
- Самостійно поливає квіти, обприскує їх, витирає листя, висаджує рослини, розпушує землю.
- Разом з дорослим садить саджанці дерев і кущів, доглядає за ними.
- Працює на городі: виконує весь цикл робіт – від планування до збирання врожаю.
- Виготовляє вироби з паперу, картону, тканини, природного і штучного матеріалу.

Основи економічної культури

- Має уявлення про товарно-грошові відносини, вміє здійснити покупку, класифікує товар.
- Знає, для чого існують банки; деякі професії людей, які працюють у банківській сфері.
- Уміє раціонально використовувати залишки продуктів харчування.
- Намагається економно використовувати електроенергію, воду, газ.
- Розуміє доконечну потребу в дотриманні встановлених правил.
- Усвідомлює, що комп'ютер і калькулятор допомагають у веденні сімейного господарства.

Світ мистецтва

- Самостійно називає жанр музичного твору, характер та засоби музичної виразності.
- Знає та розрізняє основні жанри літературного твору.
- Знає основні жанри образотворчого мистецтва, твори відомих класиків образотворчого мистецтва та сучасних митців.
- Знає і впізнає вироби народних умільців (вишивка, народна іграшка, писанка, кераміка, тощо).
- Знає прізвища декількох відомих українських письменників, художників-ілюстраторів, їхні твори.

Художньо-продуктивна діяльність Образотворча діяльність

- Виявляє елементарну практичну вмільість в образотворчій діяльності.
- Володіє різними способами передачі образів.
- Планує свої дії, передбачає майбутній результат.
- Самостійно займається художньою творчістю.
- Залучає однолітків до створення спільних робіт.
- Уміє малювати контури й силуети людей різного віку та статі.
- Розуміє доцільність раціонального використання матеріалів для художньо-творчих дій.

- У колективній роботі намагається досягти високих стандартів, розуміє і приймає не лише схвальну оцінку. Здатна тривалий час займатися художньо-творчою діяльністю.
- Осмислено надає перевагу продуктивній діяльності у вільний час.
- Намагається досягти у роботі високих результатів, помічає недоліки власних виробів, самостійно усуває їх.
- Із задоволенням передає власне «Я» в образотворчій діяльності, з симпатією сприймає себе, передає цей позитив у роботах.
- Знає властивості матеріалів для художньо-творчої роботи, охоче експериментує з ними, знає правила безпечного користування ними.
- Цікавиться художньо-творчими професіями: художник-пейзажист, анімаліст, дизайнер, художник портретист, скульптор, архітектор.
- Має власну думку щодо своїх робіт.
- Порівнює власний портрет із зображеннями інших людей.
- Аналізує власні роботи та твори мистецтва.
- Передає враження від творів мистецтва.
- Коментує свої дії у процесі роботи.
- Захоплюється витворами мистецтва.
- Виявляє художній смак, може оцінити роботи інших, розділяє гарне – негарне.
- Охоче долає труднощі на шляху до досягнення мети.
- Вдається до апробації нового та незвичного, шукає ефективніші засоби.
- Самостійно добирає потрібний матеріал, використовує його для підсилення характерності об'єктів і явищ.
- Виявляє фантазію, веде пошукову діяльність.
- Спільно будує, творчо розвиває сюжети ігор із будівлями.
- Створює нові споруди за зразком, світлиною, малюнком, різні їх варіанти за умовами щодо розміру, форми, кольору, призначення, оздоблення.
- Користується узагальненими уявленнями про можливість зведення і зміни різних конструкцій із конкретних матеріалів.
- Виготовляє власноруч і разом із дорослими конструкції, іграшки, саморобки, використовує їх для реалізації ігрових задумів.
- Втілює власний задум в будівлю, конструкцію .

Музична діяльність

- Упізнає твір за вступом і мелодією.
- Сприймає музичний твір з позиції краси, виявляє себе емоційно сприйнятливим поціновувачем музики, насолоджується музикою.
- Співає інтонаційно чисто, легко закінчує фрази пісень.
- Уміє зберігати правильну позу під час співу.
- Рухається відповідно до темпу, динаміки музики.
- Відтворює ритмічний малюнок танцю (хороводу, гри).
- Разом з іншими дітьми виконує танцювальні рухи: самостійно утворює коло, звужує та розширює його, робить викид ніг під час підскоків, рухається в парі (сходяться в пари і розходяться у різні сторони)

- Уміє дотримувати відстані між парами.
- Творчо використовує танці, пісні, придумує власні елементи танців, імпровізує на музичних інструментах.
- Виконує в оркестрі на музичних інструментах невеликі п'єси.

Театралізована діяльність

- Вправно і влучно передає образ героя, використовуючи жести, міміку, пантоміму, своєчасно вступає в дію .
- Володіє навичками керування маріонеткою.
- Розрізняє добрі та погані вчинки, почуття персонажів, співвідносить їх із власними.
- Намагається бути відповідальною, виконує доручені обов'язки.
- Керується вподобаннями інших членів театралізації.
- Добре орієнтується в емоційних станах, називає їх; проявляє себе емоційним та чуйним глядачем.
- Має розвинене сприйняття театралізованого дійства, запам'ятовування, спостережливість.
- Уміє самостійно складати сюжети та сценарії, показувати виставу театру іграшок, організувати гру «Театр».
- Усвідомлює відмінність між реальним і фантастичним.
- Уміє читати напам'ять віршовані тексти, переказує прозу, широко застосовує усну народну творчість.
- Має чітку розвинену дикцію, користується засобами інтонаційної виразності.
- Володіє діалогічним та монологічним мовленням (на рівні компетенції).
- Уміє оцінювати гарні декорації, бере активну участь у виготовленні масок, атрибутів для декору театралізованого дійства.
- Обирає вірші, казки, ролі, керуючись власними вподобаннями.
- Активно проявляє творчий задум, висуває цікаві ідеї, схильна втілювати їх у діяльність.
- Фантазує, має багату уяву, почуття гумору.
- Проявляє самостійність, висловлює власну думку щодо перевтілення у сценічний образ.
- Вносить у театралізацію творчі фрагменти.

Літературна діяльність

- Знає українські народні казки про тварин, фантастичні, соціально-побутові та казки інших народів, розповідає їх.
- Визначає у структурі казки зачин, кінцівку, повтори, образні вирази, чарівні предмети.
- Змінює початок (кінцівку) казки, вводить нових героїв у зміст казки за завданням вихователя.
- Розуміє мораль казки; дає оцінку вчинкам героїв.
- Бере участь у бесідах за змістом художнього твору, етичних бесідах та бесідах за запитаннями автора.
- Емоційно передає зміст художнього твору.

- Визначає настрій твору; відтворює образність мови.
- Знає автора та назву вірша, читає його виразно Добирає слова-рими; чітко, виразно читає вірш, відчуває і передає мелодійність, ритмічність мови, володіє своїм голосом.
- Розглядає ілюстрації, називає художній твір відповідно до змісту ілюстрацій, опису героїв.
- Орієнтується в жанрах художніх творів.
- Має уявлення про будову книги, людей різних професій, які працюють над її створенням.
- Чергує в куточку книги, лагодить книги.
- Самостійно організовує ігри-драматизації, ігри за сюжетом знайомих творів, театралізовані ігри.
- Бере участь в інсценуванні знайомих і нових художніх творів.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність, формування особистості у грі

- Із задоволенням грає в ігри, проявляє активність .
- Фізично витривала, розвинена відповідно до свого віку, швидка, спритна.
- Розуміє призначення предметів і відповідно використовує їх в ігровій діяльності, діє впевнено, вправно.
- Позитивно сприймає спільну ігрову діяльність.
- Розкладає на місце матеріали та атрибути по закінченню гри.
- Дотримує моральних норм та правил у грі, намагається бути справедливою, допомагає іншим дотримувати правил гри.
- У виборі ролей керується моральними цінностями.
- Віддає перевагу певним іграм, ролям, охоче проводить ігри на вулиці; відстоює право на вибір.
- Стримує агресивність, намагається уникнути суперечок.
- Упевнена у своїх можливостях, гідно поводить в разі виграшу (програшу)
- Розповідає про сюжет гри, план майбутніх дій.
- Домагається високих стандартів якості у різних видах ігрової діяльності.
- Виявляє ініціативу.
- Для втілення в рольовий образ варіює вирази обличчя, міняє жести, тембр голосу.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ»

Сенсорні еталони, елементарні математичні уявлення

- Лічить в межах 10 .
- Порівнює множини за кількістю.
- Вміє розв'язувати елементарні (прості) задачі та приклади на додавання, і віднімання в межах 10.
- Розрізняє довжину, ширину, висоту, товщину предметів на основі порівняння, зіставлення розмірів двох предметів.

- Визначає масу предметів за допомогою ваги, об'єм речовини за допомогою умовної мірки, порівнює предмети.
- Розрізняє геометричні фігури (круг, овал, трикутник, квадрат, прямокутник, ромб), об'ємні геометричні форми (куля, куб, циліндр, конус).
- Оперує поняттями «тиждень», «місяць», «рік»; знає дні тижня, місяці року, пори року.
- Знає цифри 0-9.
- Визначає просторове розміщення предметів (включаючи поняття «праворуч», «ліворуч»).
- Розрізняє предмети за розміщенням.
- Розуміє склад числа в межах 10.
- Порівнює суміжні числа.
- Має елементарні знання з народної математики.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Чітко і правильно вимовляє всі звуки та звукосполучення у словах рідної мови і фразах, згідно з нормами фонетики й орфоепії.
- Добирає слова, близькі за звучанням, слова на відповідні звуки.
- Розрізняє і виділяє на слух голосні та приголосні (тверді та м'які) звуки.
- Диференціює схожі звуки.
- Правильно вимовляє звук [г], знає слова, у яких він вимовляється.
- Регулює силу голосу, користується розповідною, питальною та окличною інтонацією.
- Правильно ставить наголос як у словах, так і у фразах та реченнях.
- Виокремлює слова та речення з потоку мовлення.
- Розуміє, що слово позначає предмет, ознаку, дію.
- Диференціює поняття «речення», «слово», «склад», «звук».
- Знає, що речення складається зі слів; визначає кількість слів у реченні, їх місце.
- Складає речення із запропонованим словом.
- Графічно зображає речення та визначає кількість слів у реченні.
- Ділить слова на склади та визначає їх кількість і порядок у слові.
- Графічно зображує поділ слів на склади.
- Правильно ставить наголос у слові та графічно зображує наголошений склад.
- Аналізує запропоновані слова.
- Розрізняє голосні, тверді та м'які приголосні звуки.
- Вільно орієнтується у звуковій структурі слова.
- Робить звуковий аналіз слова.

Словникова робота

- Вживає слова всіх частин мови; багатозначні, складні, узагальнювальні слова; слова, які означають абстрактні поняття, що характеризують взаємини між людьми.

- Користується в мовленні образними виразами, порівняннями.
- Добирає синоніми, антоніми, фразеологічні звороти.
- Розуміє і правильно пояснює слова-омоніми, переносне значення слів
- Послугується дієсловами недоконаного виду, порівняльними прикметниками.
- Володіє словотворенням і словозміною.
- Використовує у мовленні багато ввічливих слів і звертань.

Граматична правильність мовлення

- Володіє граматичними категоріями рідної мови (рід, число, відмінок); переважно правильно вживає відмінкові закінчення.
- Правильно утворює кличний відмінок іменників.
- Легко утворює за вказівкою дорослого нові слова (іменники, предметними, дієслова) за допомогою суфіксів, префіксів, а також складні слова.
- У мовленні користується різними типами речень: як простими, так і складними, зі сполучниками та сполучними словами, з однорідними членами, прямою мовою.
- Складає окличні, питальні, розповідні, безособові речення зі вставними словами.
- Добирає спільнокореневі слова.
- Помічає і виправляє граматичні помилки у мовленні дітей, власному та мовленні дорослих.

Зв'язне мовлення

- Складає описові розповіді різного типу: сюжетно-описові, сюжетні за картинками, з власного досвіду, за зразком та планом вихователя .
- Передає зміст знайомої казки, вистави, мультфільму.
- Розповідає про події, свідком яких вона була.
- Складає творчі розповіді: продовжує розповідь, яку розпочав вихователь, за опорними словами, за сюжетно-ігровою ситуацією, розповідь-міркування, розповідь-пояснення.
- Складає розповіді-етюди, розповіді-мініатюри.
- Переказує знайомі художні тексти різної складності й композиції за планом вихователя та за частинами.
- Поділяє сюжетну картину на логічно завершені частини, придумує назву до частин; об'єднує кілька сюжетів в єдину розповідь (розповіді за серією картин, ілюстрацій, порівняльні розповіді).
- Складає казки, загадки, розповіді про смішні випадки.
- Дає розгорнуті відповіді на запитання з монологічними вставками.
- Підтримує запропонований діалог відповідно до теми; будує стимульований діалог відповідно до ситуації (групове мовлення).
- Володіє різними формами мовленнєвого етикету та культурою спілкування

Мовленнєвий етикет

- Володіє різними формами мовленнєвого етикету (вітання, прощання, прохання, вибачення, знайомства, компліменту).
- Дотримується культури мовленнєвого спілкування.

- Уміє ввічливо звертатися до незнайомих і малознайомих людей.
- Контролює своє мовлення щодо вживання слів-паразитів, діалектів, вульгарних слів..

Пропедевтика підготовки руки до письма

- Складає сюжетні зображення з пазлів, конструює, малює, аплікує, викладає предметні зображення з мозаїки, виготовляє різні вироби з метою розвитку окоміру, зміцнення п'ястка, м'язів пальців рук, кисті, координації рухів очей та передпліччя, кисті рук.
- Знає, для чого потрібен зошит.
- Виконує вправи зі штрихування зображень, проведення хвилястих, овальних, прямих, дугоподібних ліній.
- Орієнтується на сторінці альбомного аркуша та зошита; розуміє поняття «між лініями», «під лінією», «лівий верхній кут», «правий верхній кут», «на лінії».
- Проводить безвідривні лінії в зошиті впродовж 0,5 хв.
- Правильно тримає олівець під час виконання графічних вправ .

ОПИС «МОДЕЛІ» ВИПУСКНИКА ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Психофізіологічний розвиток:

- має зрілі мозкові структури та функції;
- характерною є відносна стабільність та рухливість нервової системи
- проявляє умілість рук, практичну вправність;
- здорова, не має хронічних хвороб;
- володіє основними гігієнічними навичками;
- знає свою статеву належність, усвідомлює її незмінність, розуміє, чим відрізняється від представників протилежної статі;
- володіє основами безпеки життєдіяльності;
- працездатна, втомлюється лише після чималого навантаження;
- користується як провідною правою/лівою рукою;
- не заїкається і не має інших невротичних проявів.

Інтелектуальний розвиток:

- володіє елементарною системою знань про основні предмети і явища навколишнього світу та саму себе, а також деякими простими поняттями;
- уміє концентрувати увагу, виконує вимогу за інструкцією дорослого;
- диференційовано сприймає різноманітну інформацію (візуальну, аудіальну, тактильну);
- здійснює елементарні операції аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації;
- усвідомлює основні зв'язки між явищами;
- має розвинене логічне запам'ятовування — добре запам'ятовує і відтворює;

- встановлює логічну послідовність подій;
- відтворює зразок на вимогу;
- робить припущення, висуває гіпотези, виявляє елементи креативності;
- розрізняє звуки мовлення, співвідносить їх з буквами, синтезує звуки у слова; знаходить потрібні слова для вираження думки, використовує складні речення; диференціює числа, додає і віднімає у межах 10, визначає найпростіші зміни цифрових рядів; - розрізняє реальне і уявне, зовнішнє і внутрішнє;
- знайома з деякими основами початкових наукових знань.

Мотиваційний розвиток:

- хоче йти до школи;
- вирізняється високою допитливістю — розвинена пізнавальна мотивація;
- може поступитися «хочу» заради «необхідно», відмовитися від бажаного на користь соціально важливого;
- має сформовану мотивацію досягнення, прагне досягти успіху;
- свідомо й відповідально ставиться до майбутнього шкільного життя;
- зацікавлено ставиться до спілкування з новими дорослими та однолітками;
- у соціально прийнятний спосіб самореалізовується, самостверджується;
- має сформовану первинну систему матеріальних і духовних потреб.

Емоційний розвиток:

- переживає глибоко, виражає почуття щиро, яскраво;
- сприйнятлива, диференціює емоційно-смісловий характер зовнішніх впливів, чутлива до нього;
- знає основні емоції, особливості їх вираження мімікою, жестами, діями, тональністю голосу;
- адекватно виражає свої ставлення, настрої, стан;
- утримується від імпульсивних реакцій, негативних емоцій;
- чутлива до значущих людей, виявляє чуйність, намагається бути суголосною стану та настрою інших;
- оптимістично ставиться до проблем і складностей, має сформоване почуття гумору;
- володіє елементарною емоційною культурою, самовиражається у соціально прийнятний спосіб.

Розвиток вольової сфери:

- свідомо приймає та утримує мету, діє цілеспрямовано;
- концентрує увагу на завданні, певний час не відволікається;
- мобілізує себе на виконання завдання;
- розраховує на власні сили, розмірковує і поводить самостійно;
- звертається по допомогу лише в разі об'єктивної необхідності;
- конструктивно розв'язує проблеми, долає труднощі;
- доводить розпочате до кінця;

- може відстояти власну точку зору;
- визнає свої помилки;
- дотримується своїх обіцянок.

Соціальний розвиток:

- приймає соціальний статус школяра, усвідомлює його важливість;
- відкрита контактам, комунікабельна;
- прихильно, доброзичливо ставиться до рідних, знайомих, товаришів;
- уміє налагоджувати взаємодію, працювати в команді;
- узгоджує індивідуальні інтереси з груповими;
- реалізує основні моральні принципи, прагне дотримуватися в поведінці та діяльності соціальних норм і правил;
- намагається уникати конфліктів, мирно розв'язує спірні питання, може дійти згоди, домовитися;
- орієнтується у поведінці на вимогу дорослого та на совість як внутрішню етичну інстанцію;
- усвідомлює межі схвалюваної і соціально неприйнятної поведінки;
- володіє більш-менш адекватною самооцінкою;
- поважає себе та інших;
- має сформований образ дитячого світогляду, елементарну систему ставлень.

Наступність передбачає встановлення зв'язків між дошкільною ланкою освіти та початковою школою в умова НУШ за напрямками:

- психофізичний розвиток;
- формування особистості;
- зміст освіти;
- методи навчання і виховання.

Організаційні завдання для забезпечення наступності:

- узгодженість питань щодо розвитку навчання та виховання дітей старшого дошкільного віку та 1 класу, організацій з ними освітнього процесу;
- укладання угоди про співпрацю;
- максимальне охоплення дітей 5 річного віку дошкільною освітою та надання їй якісних освітніх послуг.

Умови реалізації наступності:

- довготривале співробітництво;
- планомірна та систематична робота колективів;
- комплексі методичні заходи;
- результативність;
- поступовий різнобічний розвиток дитини;
- успішний перехід дитини до школи;
- розширення кругозору дитини;

- позитивне ставлення до школи;
- адаптація до шкільного навчання.

РОЗДІЛ II.

ПЕРЕЛІК, ЗМІСТ І ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОСВІТНІХ ЛІНІЙ, ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

«Особистість дитини»

Спрямована на:

1. Створення належних умов для реалізації дитиною свого природного потенціалу (фізичного, психологічного).
2. Формування здорової, життєдайної, компетентної особистості, розуміння дитиною краси тіла людини, його цілісності й гармонійності.
3. Диференціація та індивідуалізація навчально-виховного процесу, заснована на вивченні психофізіологічних особливостей дитини, врахування її задатків, нахилів, здібностей.
4. Розробку та впровадження єдиної комплексної системи оздоровлення дітей.
5. Проведення ранкової гімнастики, гімнастики після сну, занять з фізичної культури із використанням ігрових комплексів, нетрадиційних форм та методів.

Форми роботи:

- Проведення сюжетних фізкультурних занять з використанням нетрадиційного обладнання.
- Спортивні свята (один раз на квартал) та розваги (щомісяця).
- Прогулянки-походи за межі ДНЗ (щотижня).
- День здоров'я (останній день кожного місяця) та тиждень здоров'я (один раз на квартал).
- Оздоровчі заняття (в літний період).
- «Доріжка здоров» (постійно).
- Загартовуючі заходи на основі традиційних та нетрадиційних методів загартування (постійно).
- Інтегровані заняття з реалізацією завдань валеології, пожежної безпеки, вуличного руху, ОБЖД.
- Туристичні походи.
- Тематичні тижні ОБЖД (2 рази в рік).

«Дитина у світі культури»

1. Закладати основи компетентності дитини, що передбачає формування цілісної картини світу як життєвого орієнтира .

2. Розширювати та поглиблювати досвід, завдяки якому дитина розв'язує проблеми, виявляє гнучкість, діє адекватно та ефективно, досягає успіху в різних видах діяльності.
3. Закладати основи для формування первинного цілісного, реалістичного, наукового образу навколишнього предметного світу та себе в ньому.
4. Сприяти формуванню готовності працювати, якісно виконувати предметно – практичні дії та трудові доручення.
5. Розширювати уявлення про існування різних установ соціального призначення, закладів освіти, промислових виробництв, знання в галузі мистецтва.
6. Диференціювати освітньо-виховний процес відповідно до індивідуальних вподобань, потенціалів та потреб кожної дитини, виявлення талантів та створення найсприятливіших умов для їх розвитку, самовираження й самореалізації особистості.
7. Формувати працелюбність як базову особистісну якість.

Форми роботи:

- Фестивалі родинної творчості.
- Зустрічі з народними умільцями.
- Нетрадиційні методи малювання, аплікації.
- Художня праця.
- Виставки з використанням фото-, фіто- та кольоро- дизайну.
- Свята, розваги, конкурси.
- Театралізовані дійства, вистави.
- Досліди, експерименти, проблемні ситуації.
- Ігри різного типу (розвивальні, дидактичні, настільно-друковані, сюжетно-рольові).

«Дитина у природному довкіллі»

Спрямована на:

1. Формувати екологічну свідомість, основи екологічного світогляду та екологічної культури в природному довкіллі.
2. Розвивати та підтримувати стійкий інтерес до природи, її об'єктів, станів, явищ.
3. Формувати цілісний погляд на природу як живий організм.
4. Розширювати уявлення про природу планети Земля, її клімат, ландшафт, водойми.
5. Формувати елементарні уявлення про взаємозв'язки та взаємозалежність живих організмів із середовищем проживання.
6. Розширювати уявлення про життєдіяльність людини в природному довкіллі, її позитивний та негативний вплив на природу.
7. Виховувати естетичні та моральні почуття до рідного краю

Форми роботи:

- Цілеспрямоване спостереження.
- Заняття.
- Експерсії, екологічні стежини.
- Виконання творчих та дослідницьких завдань.
- Ігри — драматизації, сюжетно рольові, режисерські ігри.
- Праця, усі види праці.
- Малювання за задумом.
- Психогімнастика.
- Народознавство.
- Творчі ігри з піском та водою.

«Мовлення дитини»

Спрямована на:

1. Дотримання україномовного режиму у дошкільному закладі та сім'ї, як обов'язкової умови формування мовленнєвої компетентності дитини.
2. Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку спрямувати на: оволодіння рідною мовою як засобом спілкування.
3. Засвоєння навичок різномовної літературної української мови та вмінь, практично їх використовувати відповідно до ситуації спілкування.
4. Орієнтування, формування комунікативної компетенції на розвиток культури мовленнєвого спілкування, мовленнєвого етикету та етичних норм спілкування.
5. Ознайомлення з розмаїттям фольклору, що впливає на емоційну сферу дитини, допомагає відтворити картини світу в традиційних для народного світогляду формах: казках, прислів'ях, приказках, забавлянках, колісанках, потішках, мирилках.
6. Формування усіх сторін мовлення і розумової готовності дитини до шкільного навчання які відповідають рівням мовленнєвого і психічного розвитку дитини.

Форми роботи:

- Заняття (різні види мовленнєвих занять).
- Бесіди.
- Створення ситуацій.
- Розв'язання проблемних ситуацій.
- Робота з картиною.
- Міркування.
- Обговорення.
- Ігри різного типу (кресворди, шаради, ребуси тощо).
- Словесні вправи.

- Створення сценаріїв за міні-оповіданнями, міні-віршами, поєднання переказу з малюванням, спостереженням, руховою активністю.
- Ігри-драматизації.

«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»

Спрямована на:

1. Розвиток пізнавальних процесів (сприймання, пам'ять, мислення, увага), які сприяють орієнтації дитини в навколишньому світі.
2. Розвиток пізнавальних здібностей дитини, здатність аналізувати, робити умовиводи, узагальнення, висувати припущення, обґрунтовувати власну думку, формулювати оцінні судження.
3. Навчати називати ознаки предметів, що використовуються дитиною в діяльності, порівнювати, виявляти схожість та відмінність, встановлювати прості зв'язки між явищами та предметами, розвивати схематичне мислення.
4. Використання завдань логіко-математичного змісту, як вагомого фактору інтелектуального розвитку дитини, формування її пізнавальних і творчих здібностей.
5. Розвиток психічних процесів, мислительних операцій, розвиток здібностей до конструювання та моделювання.
6. Формування мотиваційних основ екологічної свідомості дитини дошкільного віку.
7. Пізнання дитиною природи, людини, взаємодії людини з природою і суспільством, що сприяє формуванню її як здорової, самовдосконалюючої цілісної особистості.

Форми роботи:

- Заняття (логіко-математична діяльність, грамота, художня література).
- Гра, різні види ігор.
- Праця.
- Експериментально-пошукова діяльність.
- Спостереження.
- Використання в роботі з дітьми інтерактивних форм роботи: вікторини, бліц-ігри, КВК, брейн-ринг, тощо.
- Екологічні стежини, прогулянки-походи, туристичні походи.
- Трудові десанти.
- Інтелектуальний гурток .
- Навчання гри в шахи.

«Дитина в соціумі»

Спрямована на:

1. Створення сприятливих умов для становлення соціальної компетентності дитини; розвиток в неї соціальних емоцій та мотивів (співчуття, співрадість, бажання допомогти товаришу).
2. Навчання орієнтуватися у реальних соціальних умовах життя, пристосування до незвичних вимог.
3. Збагачення досвідом спілкуванням з людьми різного віку, спорідненості, статевої належності, емоційного ставлення.
4. Спонукаати керуватися в спільній діяльності груповими інтересами, обмежувати свої надмірні домагання, відстоювати виправдану позицію.
5. Допомогу посісти належне місце в колі однолітків.
6. Розширення уявлень дошкільника про авторитет та людські чесноти.
7. Спонукаати орієнтуватися на совість як внутрішню етичну інстанцію, уникати демонстрації свого «Я», агресивних проявів поведінки, розуміти інших та рахуватися з чужою точкою зору, бути справедливим, уникати конфліктів.

Форми роботи:

- Заняття.
- Читання художньої літератури.
- Бесіди.
- Моделювання та розгляд проблемних ситуацій.
- Робота з картиною.
- Спілкування.
- Самостійна діяльність.
- Гра, всі види ігор.
- Театралізація.
- Індивідуальна робота.
- Уроки мислення в природі за В. Сухомлинським.

«Гра дитини»

Спрямована на:

1. Спонукаати дітей до відображення у ігровій діяльності різних сторін життя, особливості взаємовідносин дорослих, уточнення своїх знань про навколишню дійсність.
2. Розвивати особисті якості дитини та стимулювати психічні процеси, котрі лежать в основі успішного оволодіння навчальною програмою через ігрову діяльність.
3. Розвивати творчі здібності, уяву, фантазію, психічні функції, пов'язані з мовною діяльністю.

4. Спонукаати дітей до вільної, необмеженої умовами, неповторної, з непередбаченим закінченням, з можливими змінами в процесі гри, вигаданої, творчої діяльності дитини.
5. Створювати ігровими засобами такі ситуації, щоб діти відчули й зрозуміли, що потрібно їм для їхнього особистого й суспільного життя.

Форми роботи:

- Використання різних видів ігор:
  - сюжетно-рольові ігри;
  - ігри-драматизації;
  - ігри-ісценізації;
  - дидактичні ігри;
  - рухливі ігри;
  - народні ігри.
- Робота гуртків.
- Свята та розваги.

Перелік освітніх інноваційних технологій, що будуть використовуватися в ТДНЗ №38 протягом 2020-2025 н.років.

1. Технологія ефективного засвоєння інформації «Мнемотехніка»
2. Технологія «Сторітелінг»
- 3.«Освіта для сталого розвитку» (старший дошкільний вік).
4. Методика використання схем-моделей у лексично - граматичній роботі К. Крутій
- 5.Лего- технологія.
6. Ейдетика.
- 7.«Виховання гуманістично – спрямованої особистості дошкільника на засадах педагогічної спадщини В.Сухомлинського»

Здоров'язберезувальні технології:

- «Театр фізичного фізичного розвитку та оздоровлення» М. Єфименка
- Горизонтальний пластичний балет «Пластик-шоу»
- Фітбол-гімнастика
- Елементи казкотерапії
- Кольоротерапія
- Арт-терапія
- Пісочна терапія
- Психогімнастика
- Дихальна гімнастика
- Зорова гімнастика
- Пальчикова гімнастика

Розділ III.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ФОРМИ СПЕЦІАЛЬНО ОРГАНІЗОВАНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освітня діяльність в закладі здійснюється відповідно до плану роботи на навчальний рік та літній оздоровчий період.

В освітньому процесі дошкільного навчального закладу використовуються такі основні форми організації дітей: спеціально організована навчальна діяльність (заняття), ігри, самостійна діяльність дітей (художня, рухова, мовленнєва, ігрова, трудова, дослідницька та ін.), індивідуальна робота, спостереження, екскурсії, походи, свята та розваги, гуртки тощо. Вони можуть бути організовані фронтально, підгрупами, індивідуально залежно від віку дітей, педагогічної мети, матеріально-технічного забезпечення закладу, професійної майстерності педагога.

Основною формою організованої навчальної діяльності дітей дошкільного віку є заняття з різних розділів програми.

Види занять:

За змістовими напрямками освітньої роботи:

- фізичний (тобто фізична культура, валеологічне виховання, +БЖД);
- пізнавальний (ознайомлення з соціумом, з природним довкіллям, логіко-математичний розвиток);
- мовленнєвий (в т.ч. з навчання елементів грамоти);
- художньо- естетичний (образотворча, літературна та музична діяльність,) тощо.

За змістом:

- односпрямовані або предметні (з одного виду діяльності);
- різноспрямовані або міжпредметні (носять інтегрований або комплексний характер).

За дидактичними цілями:

- на повідомлення нової інформації, формування нових знань і умінь;
- на закріплення знань і раніше отриманих умінь, систематизацію накопиченого досвіду;
- мішані заняття, що поєднують повідомлення нових знань, формування нових умінь із повторенням, закріпленням, систематизацією і застосуванням набутих знань, умінь, навичок.

За способом організації дітей :

- фронтальні (загально-групові), що проводяться одразу з усією групою дітей;
- підгрупові, для яких дітей організують по 8-15 залежно від загальної кількості;
- індивідуально-підгрупові (індивідуально-групові), на яких діти об'єднані по 4-8 чоловік;
- індивідуальні, що проводяться як з окремими дітьми (по 1), так і з маленькими підгрупами по 2-4.

За специфікою поєднання і використання методів, прийомів, засобів навчання такі види занять:

- комбіновані - певна комбінація наочних, словесних, практичних методів і прийомів, різних засобів навчання – вправ, ігор, іграшкової, предметної, ілюстративної наочності, літературних, музичних творів тощо;
- ігрові та сюжетно-ігрові - вирішується за допомогою спеціально підібраних ігор (дидактичних, рухливих, елементів ігор-театралізацій, драматизацій, конструкторсько-будівельних та інших) чи ігрових вправ;
- домінантні – заняття, у яких домінують певні засоби розвитку, навчання і виховання чи види діяльності.

Розподіл занять на тиждень проводиться відповідно до Наказу МОН № 446 від 20.04.15 року «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності».

Тривалість занять становить:

<i>Група</i>	<i>Середня кількість занять</i>	<i>Тривалість заняття</i>
I молодша група	2 заняття	до 10 хвилин
II молодша група	2-3 заняття	не більше 15 хвилин
Середня група	2-3 заняття	20 хвилин
Старша група	3 заняття	25 хвилин

Тривалість перерв між заняттями становить не менше 10 хвилин.

Тривалість інтегрованого заняття може дещо збільшуватись за рахунок постійної зміни різних видів дитячої діяльності (на 5, 10, 15 хвилин відповідно в молодшій, середній, старшій групах), проте інтегроване заняття може замінити всі інші, крім занять з фізичної культури й музичного виховання.

Тобто щодня можна проводити одне інтегроване заняття, закріплюючи набуті дітьми знання і вміння в різних видах дитячої діяльності протягом дня. При цьому тривалість статичного навантаження у положенні сидячи на одне

заняття не повинна перевищувати для дітей молодших груп — 15 хвилин, середніх — 20 хвилин, старших — 25 хвилин.

Не дозволено вимагати від дітей виконання домашніх завдань.

Фізичне виховання дітей передбачає проведення:

- ранкової гімнастики;
- гімнастики пробудження;
- занять фізичною культурою;
- рухливих ігор та ігор спортивного характеру;
- загартування;
- фізкультурних хвилинок під час занять;
- фізкультурних пауз між заняттями;
- фізкультурних комплексів під час денної прогулянки (пішохідний перехід);
- оздоровчих заходів з використанням арт-терапевтичних технологій.

Організоване навчання у формі фізкультурних занять проводиться з дворічного віку.

Протягом навчального року вихователі проводять консультації, тренінги, виставки, фотовиставки, ярмарки, акції, тощо. Розробляють інформаційно-консультативний матеріал враховуючи потреби батьків.

Безпосередньо освітня діяльність в групах планується як в першій так і в другій половині дня відповідно до розкладу занять на тиждень. В другій половині дня плануються заняття з художньо-продуктивної діяльності. Весь освітній процес організується диференційовано з урахуванням віку і індивідуальних особливостей дітей.

У ТДНЗ №38 планування та організація життєдіяльності здійснюється за режимними моментами з урахуванням освітніх ліній розвитку, які базуються на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, що забезпечує змістовну цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу.

Тип заняття обирає вихователь відповідно до теми та мети.

Рівномірно розподіляються види активності за основними видами діяльності протягом дня в залежності від бажань та інтересу дітей. Крім спеціально організованої освітньо-виховної зайнятості передбачається самостійна діяльність дітей: ігри (дидактичні, сюжетно-рольові, рухливі, театралізовані, ігри з піском та водою та ін.); спостереження; пошуково-дослідницька діяльність; самостійна художня діяльність тощо. Згідно з планом вихователя здійснюється індивідуальна робота з дітьми.

Музичне виховання проводиться з метою гармонійного, естетичного та творчого розвитку дітей. Зміст реалізується в основних видах музичної

діяльності: слухання музики, співи, гра на дитячих музичних інструментах, музично-ритмічна діяльність.

Форми організації музичного виховання різноманітні. Це самостійна музична діяльність; використання музики в повсякденному житті; музичні заняття: музичні розваги (свято Миколая, День Матері, музичні драматизації казок, театралізована діяльність тощо); музично – театралізовані дійства (сезонні свята «Пори року», зимові Новорічно - різдвяні свята, «Мамо, мамочко моя», «Осінній ярмарок», «День незалежності», «День знань», «Козацькі забави», випускний бал, День захисту дітей тощо.); родинні свята «День іменинника», «День батька».

Організація проведення освітньо -виховного процесу у спеціальних групах для дітей з порушенням мовлення має свою специфіку.

Вчителем-логопедом у спеціальних групах для дітей з порушенням мовлення проводяться ігри-заняття з формування мовленнєвої діяльності, які мають єдину корекційно-розвивальну спрямованість.

Вчитель-логопед проводить:

- фронтальні ігри-заняття – з усіма дошкільниками групи упродовж 25 хв.
- індивідуальні ігри-заняття – з однією дитиною 10 – 15 хв.
- підгрупові ігри-заняття – з 4-6 особами (залежно від логопедичного висновку та наповнюваності групи) упродовж 25 хв.;

Розподіл занять на тиждень в організованих видах діяльності укладається за змістовними освітніми лініями відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України 20.04.2015 №446 «Про затвердження гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності». Кількість занять інваріантної складової повністю відповідає вимогам наказу та зафіксована в розкладі занять.

В освітньо-виховному процесі використовуються такі форми організації діяльності дітей: інтегровані, комплексні, індивідуальні, індивідуально-групові, групові заняття, а також міні-заняття упродовж дня, гуртки за інтересами.

Організація роботи психологічної служби закладу.

Основні завдання психологічної служби закладу:

- проведення просвітницьких лекцій, семінарів, занять з педагогами, батьками, дітьми;
- консультативна допомога всім учасникам навчально-виховного процесу;
- розвивальна робота з дітьми, батьками, педагогами;
- допомога дітям, які мають проблеми в поведінці, або які опинилися в складній життєвій ситуації;
- психологічний супровід новоприбулих дітей;
- визначення психологічної готовності дітей 6-річного віку до навчання у школі.

Мета психологічного супроводу полягає у забезпеченні оптимальних соціально-психологічних умов для збереження психологічного здоров'я

дитини, сприянні повноцінному розвитку її особистості у родині й дитячому садку та формування її як суб'єкта життєдіяльності.

Напрямки роботи практичного психолога в ДНЗ з дітьми.

Робота з дітьми:

- діагностична,
- корекційно – відновлювальна,
- ігрова терапія,
- психогімнастика

Робота з педколективом:

- семінари,
- консультації,
- просвітницька робота,
- анкетування ,
- тестування,
- тренінги.

Робота з батьками:

- бесіди;
- консультації;
- анкетування;
- інформаційні стенди.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

Самостійна, вільна діяльність — це специфічна форма організації життєдіяльності дітей, яка розгортається у час, вільний від організованих форм освітньої роботи (в ранкові та вечірні години, на прогулянках, в інші періоди дозвілля), як правило, з ініціативи та за бажанням малюків: діти самі визначають цілі, завдання, засоби і план втілення свого задуму, самостійно контролюють, аналізують і оцінюють його виконання.

Самостійна діяльність може носити як індивідуальний, так і груповий (колективний) характер, коли дитина або сама реалізовує власний інтерес, задум в обраному виді діяльності, або об'єднується з іншими дітьми за спільністю бажань, намірів, планів, уподобань та за взаємними симпатіями. У той чи той спосіб можуть розгортатися різні види діяльності: художня (образотворча, музична, музично-ритмічна, театральна, художньо-мовленнєва), ігрова, рухова, пізнавальна, трудова, комунікативна тощо. Самостійна діяльність нерідко має інтегрований характер, наприклад: дитина може одночасно прибирати у куточку природи і наспівувати улюблену пісеньку або малювати й промовляти вголос віршик, або перекидатися з товаришем м'ячем та обговорювати переглянутий мультфільм. Особливо яскраво це виявляється у

старшому дошкільному віці. Поєднання різних видів діяльності дає дітям змогу повніше мобілізувати свій руховий, мовленнєвий, художній та інший досвід.

Згідно з сучасними вимогами щодо організації життєдіяльності дітей в дошкільному закладі в режимі дня кожної вікової групи передбачений час на самостійну діяльність дітей. Час перебування дітей в закладі дошкільної освіти має щоденно плануватися педагогами досить виважено і розумно, і кожній дитині протягом дня слід приділяти максимум уваги.

Організуючи самостійну діяльність дітей в ДНЗ, у центрах розвитку чи поза ними, вихователю варто пам'ятати, що активність кожної дитини (фізичну, пізнавальну, мовленнєву, художньо-естетичну, соціально-моральну, емоційно-ціннісну, креативну) треба регламентувати домірно, тобто кожний дошкільник має повністю реалізувати протягом дня свою потребу в активній творчій діяльності.

Для належної організації самостійної діяльності дітей вихователі мають постійно дбати про збагачення предметно-ігрового розвивального середовища в групі, продумувати власне місце і роль у діяльності кожної дитини. Тривалість самостійної діяльності дітей може бути від кількох хвилин до години і більше. Дитина протягом дня може неодноразово повертатися до обраної справи. Це можуть бути:

- театралізована діяльність (*ігри-драматизації, інсценівки, розігрування театрів*);
- мовленнєва діяльність (*бесіди, читання художніх творів, розповідання з показом ілюстрацій, переказування, робота з картинками, з книжкою*);
- образотворча діяльність (*малювання, ліплення, аплікація*);
- ігрова діяльність (*сюжетно-рольові, дидактичні, настільно-друковані, конструктивно-будівельні, рухливі ігри*);
- музична діяльність (*гра на дитячих музичних інструментах, музично-дидактичні ігри та вправи, танцювальні рухи*);
- трудова діяльність (*трудові доручення, ручна праця, праця в куточку природи, господарсько-побутова праця*);
- дослідницько-пошукова діяльність (*досліди, експерименти*);
- логіко-математична діяльність (*ігри-ломиголовки, кросворди, ребуси, лабіринти, вирішення логічних завдань та інше*).

Керівництво самостійною діяльністю дітей з боку вихователя, в залежності від ситуації, може бути як безпосереднім, так і опосередкованим. В той час, коли діти зробили свій вибір і активно зайнялися справою за бажанням та інтересами, вихователь має можливість проводити індивідуальну роботу з вихованцями з різних розділів програми, сфер життєдіяльності, опосередковано спостерігаючи за заняттями всієї решти дітей. Постійний контроль, вказівки, обмеження, необґрунтовані правила, докори, негативна оцінка діяльності дитини з боку вихователя можуть зашкодити її особистості у виробленні оцінничого ставлення до себе, своїх можливостей.

Для організації самостійної діяльності дітей в календарному плані освітньої роботи вихователі мають обов'язково зазначати умови, за яких вона буде проводитись (*матеріали, атрибути, ігри, обладнання, посібники тощо*), тобто створити «ситуацію успіху» для кожної дитини у всіх центрах розвитку.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Індивідуальна робота з дітьми як самостійна організаційна форма проводиться з дітьми всіх вікових груп у вільні години (під час ранкового прийому, прогулянок тощо) в приміщеннях і на свіжому повітрі. Вона організується з метою активізації пасивних дітей, додаткових занять з окремими дітьми (новенькими, тими, що часто пропускають через хворобу, інші причини та гірше засвоюють програмовий матеріал під час фронтальної роботи).

ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Успішність педагогічного процесу значною мірою визначається педагогічно доцільним плануванням, завдання якого полягає у забезпеченні науково обґрунтованого підходу до педагогічного процесу, систематичної роботи з усіма вихованцями, індивідуального підходу до кожного з них.

Планування дає змогу чітко визначити зміст роботи у певний період часу, підібрати раціональні методи і прийоми навчання й виховання. Завдяки йому реалізується важлива закономірність педагогічного процесу — послідовність і перспективність у роботі з дітьми. У дошкільному навчальному закладі планування роботи полягає у визначенні конкретних цілей, завдань, змісту, форм, методів, засобів їх досягнення на певний відрізок часу. Його метою є гармонійний, різнобічний розвиток особистості дитини з орієнтацією на її цінності та інтереси, збереження дитячої субкультури.

Планування у вікових групах та організація життєдіяльності здійснюється за режимними моментами з урахуванням освітніх ліній, та базується на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, що забезпечує змістовну цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу. В закладі педагоги планують свою роботу за двома видами планування: перспективне і календарне. Обидва види планування постають як дві форми єдиного процесу, що взаємодоповнюють одна одну, уточнюють, конкретизують.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ

Особливістю організації інклюзивної групи в дошкільному навчальному закладі є забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю. Освітньо-

виховний процес здійснюється на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Рішення про утворення інклюзивної групи (груп) у дошкільному навчальному закладі, приймається керівником дошкільного навчального закладу за погодженням із засновником (власником) на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, або особи, яка їх замінює.

Комплектуються інклюзивні групи відповідно до нормативів, визначених Положенням про дошкільний навчальний заклад та Порядком комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах, санітарно-гігієнічних норм і правил утримання дітей у дошкільних навчальних закладах з урахуванням вікових (одновікові, різновікові), сімейних ознак та особливих освітніх потреб дітей і побажань батьків або осіб, які їх замінюють.

Адміністрація дошкільного навчального закладу інформує батьків дітей, що відвідують заклад щодо особливостей інклюзивного навчання, цілей та завдань, переваг інклюзії для всіх суб'єктів навчально-виховного процесу. Для батьків проводяться тематичні бесіди та надаються вичерпні роз'яснення щодо врахування особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, залучених в інклюзивні групи. Це сприятиме формуванню батьківської компетентності у спілкування з дітьми під час обговорення питань, що виникають унаслідок спілкування та групової взаємодії в дитячому колективі. Поінформованість всіх батьків сприятиме формуванню інклюзивних цінностей, що забезпечить дружню і позитивну атмосферу, сприятливу для всіх дітей.

Для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу, наповнюваність інклюзивних груп має становити до 15 дітей, з них 1 - 3 дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, в залежності від складності порушення.

Виховна робота з дітьми з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, має бути направлена на їх соціалізацію, формування позитивної самооцінки тощо. Особливістю навчально-виховного процесу інклюзивної групи є його індивідуалізація і диференціація. Здійснюється навчально-виховний процес в інклюзивних групах відповідно до Базового компонента дошкільної освіти за програмами та навчально-методичними посібниками, затвердженими в установленому порядку МОН, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю.

Відповідно до висновку та рекомендацій психолого-медико-педагогічної консультації, група фахівців дошкільного навчального закладу (група фахівців індивідуального супроводу дитини) розробляють індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю та здійснюють відповідний психолого-медико-педагогічний супровід цих дітей. Залучення батьків до написання програми забезпечить їх інформування про потенційні можливості дитини, динаміку її розвитку та

врегулює низку суперечливих питань, які можуть виникати між батьками та педагогами в освітньо-виховному процесі. Склад групи фахівців індивідуального супроводу дитини визначається керівником дошкільного закладу і затверджується відповідним наказом.

У разі необхідності на етапі вивчення дитини з особливими освітніми потребами та планування роботи з нею можуть залучатися інші фахівці інших навчальних закладів, навчально-реабілітаційних центрів, психолого-медико-педагогічних консультацій тощо.

Оцінка динаміки розвитку дитини є індикатором ефективності освітньо-виховного процесу та підґрунтям для подальшого планування цілей і завдань.

Відповідальність за реалізацію індивідуальної програми розвитку покладається на всіх членів групи фахівців (команди супроводу дитини). Відстеження перебігу виконання цілей та завдань, окреслених в індивідуальній програмі розвитку, покладається на вихователя-методиста дошкільного навчального закладу.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З БАТЬКАМИ

Провідне місце у формуванні особистості дитини належить сім'ї. Саме в сім'ї дитина отримує первинні навички сприйняття дійсності, привчається усвідомлюватися повноправним представником суспільства. Усі батьки потребують педагогічних знань, після народження дитини вони змушені опановувати професію вихователя. В закладі проводять роботу з батьками традиційними та нетрадиційними формами.

Традиційні форми поділяються на *колективні, індивідуальні та наочно - інформаційні.*

Колективні	Індивідуальні	Наочно - інформаційні
<ul style="list-style-type: none"> • групові батьківські збори; • групові консультації; • конференції; • семінари; • "круглі столи"; • педагогічні "вітальні"; • "школи" молодих батьків; • батьківські клуби; • дні відкритих дверей у ДНЗ; • спільні з батьками дозвілля. 	<ul style="list-style-type: none"> • педагогічні бесіди; • індивідуальні консультації; • педагогічні доручення; • робота "скриньки довіри" • відвідування сім'ї; 	<ul style="list-style-type: none"> • інформаційні куточки; • стенди; • ширми; • теки-пересувки; • інформаційні бюлетені; • довідники, брошури, журнали.

Нетрадиційні форми взаємодії з батьками:

- інформаційно - аналітичні;
- дозвілля; -пізнавальні;
- наочно – інформаційні (скап, вайбер, фейсбук, он-лайн консультації, ZOOM).

У Тернопільському дошкільному навчальному закладі №38 працює Консультативний пункт , мета якого надання відповідних консультацій завідувачем, вихователем - методистом, сестрою медичною старшою та іншими педагогічними працівниками з питань навчання, виховання, розвитку дітей, враховуючи сучасні запити якості освіти дошкільнят.

Завдання Консультативного пункту:

- забезпечення єдиних вимог і наступності сімейного і суспільного виховання; надання безкоштовної психолого-педагогічної допомоги батькам або особам, які їх замінюють;
- підтримка різнобічного розвитку дітей, які виховуються в умовах сім'ї.

Консультативний пункт здійснює допомогу з питань:

- соціалізації дітей дошкільного віку, які виховуються в умовах сім'ї;
- вікових, психофізіологічних особливостей дітей;
- психологічної готовності до навчання у школі;
- профілактики відхилень у фізичному, психічному і соціальному розвитку дітей дошкільного віку, які виховуються в умовах сім'ї;
- організації ігрової діяльності;
- організації харчування дітей вдома;
- створення умов для загартування і оздоровлення;
- соціального захисту дітей із різних категорій сімей.

Графік прийому фахівців ДНЗ

<i>Завідувач</i> Орляк О.М.	I, III вівторок місяця – 10.00-12.00
<i>Вихователь – методист</i> Турецька Г.А.	I, III середа місяця – 13.00-15.00
<i>Сестра медична старша</i> Трач Т.О.	I, III четвер місяця - 11.00-13.00
<i>Вчитель- логопед</i> Гандзюк Т.Я.	II, IV понеділок тижня -12.00-13.00
<i>Практичний психолог</i> Медвідь Л.А.	II, IV п`ятниця тижня – 14.00- 15.00

РОЗДІЛ IV.

ОПИС ТА ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Внутрішня система забезпечення якості освіти розроблена відповідно до вимог ст.41. Закону України «Про освіту», Статуту закладу та регламентується затвердженим педагогічною радою від 31 серпня 2020 року Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освіти в Тернопільському дошкільному навчальному закладі №38.

Внутрішня система забезпечення якості включає:

- стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників;
- критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівників;
- заходи, щодо запобігання та протидія булінгу (цькування).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
  - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
  - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників
  - забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;
  - забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
  - створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування.

Оцінювання якості освітньої діяльності та управлінських процесів проводиться за такими напрямками:

- освітнє середовище;

- система оцінювання освітньої діяльності здобувачів освіти;
- система педагогічної діяльності;
- система управлінської діяльності.

З метою, виявлення ступеня відповідності результатів діяльності Тернопільського дошкільного навчального закладу № 38 стандартам і вимогам дошкільної освіти проводиться постійний моніторинг і вивчення стану життєдіяльності закладу. Вивчення здійснюється відповідно до Перспективного плану.

Перспективний план вивчення стану життєдіяльності закладу

№ з/п	Тема	Форма контролю	Форма відображення й узагальнення матеріалу	Термін виконання
1	Готовність ДНЗ до навчального року. Забезпечення організованого початку навчального року в групах	Тематичний	До наказу	Вересень
2	Результативність освітньо-виховного процесу (моніторинг рівня засвоєння знань, умінь і навичок дітей за навчальний рік	Тематичний	До наказу	Квітень
3	Комплексне вивчення стану освітньо – виховного процесу групах	Фронтальний	До наказу	Березень
4	Якість ведення документації педагогами, наявність системи планування освітньо-виховного процесу	Вибірковий	До наказу	Протягом року
5	Організація харчування дітей дошкільного віку	Систематичний	До відома	Протягом року

6	Стан освітньо – виховної роботи різних напрямків 3	Тематичний	До педрад	3-4рази упродовж навчального року
7	Освітньо – виховна робота дошкільниками різних напрямків роботи в ДНЗ 3 3	Тематичний	До наказу	2 рази протягом навчального року

Процедура та методи проведення моніторингу знань дітей.

З метою проведення цілеспрямованого і повного педагогічного обстеження рівня засвоєння програмового матеріалу дошкільниками відповідно Базового компоненту дошкільної освіти, педагогами закладу щорічно проводиться оцінювати досягнення дітей кожної вікової групи за показниками (моделями, критеріями) всіх семи освітніх ліній. Для кожної вікової групи ці критерії свої, і добираються вони з усіх розділів освітньої програми, узгоджуючись з освітніми лініями БКДО, оскільки розвиток дитини - це цілісний процес, який відбувається в усіх освітніх лініях, і він не може розглядатися ізольовано від жодної з них.

Педагогами Тернопільського дошкільного навчального закладу №38 проводиться:

Початкова діагностика (на початку навчального року (вересень) з метою визначення стартових можливостей дошкільників і постановки конкретних завдань на перспективу).

Поточна діагностика (відстеження результатів освітнього процесу з дітьми на певному етапі - за місяць, квартал, півріччя).

Узагальнювальна діагностика (підбиття підсумків (травень) життєдіяльності дошкільників за тривалий період, рівнів їх розвитку та виконання освітніх програм).

При цьому використовуються наступні методи оцінювання освітньої діяльності здобувачів освіти:

- контрольні та підсумкові заняття;
- міні-заняття з окремими дітьми;
- спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані);
- бесіда з дітьми (як допоміжний метод);
- метод доручень (як один із видів природного експерименту);
- вивчення продуктів праці дошкільнят (малювання, ліплення, аплікації, конструювання, художньої праці, мовленнєвої творчості тощо);
- контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми ;
- кваліметричні методи тощо.

Мета моніторингу : виявлення ступеня відповідності результатів діяльності дошкільного навчального закладу стандартам і вимогам дошкільної освіти.

Завдання моніторингу:

- безперервно спостерігати за динамікою розвитку ЗДО, своєчасно виявляти зміни і ті фактори, які викликають ці зміни;
- здійснювати тактичне і стратегічне прогнозування розвитку найважливіших процесів у дошкільному навчальному закладі;
- підвищувати мотивацію співробітників в галузі забезпечення якості освітніх послуг;
- залучати батьківську громадськість в процес поліпшення якості освіти ЗДО.

№ з/п	Заходи	Мета	Термін виконання
1	Педагогічна діагностика (обстеження) особливості розвитку дітей	Вивчення рівня розвитку дітей за освітніми лініями у групах	Вересень, травень
		Відстеження результатів освітньої роботи для дітей низького і нижче середнього рівня розвитку	січень (у разі необхідності)
		Виявлення рівня реалізації завдань програми	II половина квітня
		Визначення рівня шкільної зрілості в старшій групі	
2	Проведення підсумкових занять, індивідуальних бесід з дошкільниками	Визначення рівня розвитку дітей, їх обізнаності, визначення проміжних результатів.	1 раз на квартал
3	Аналіз планів освітньої роботи з дітьми	Виявлення стану виконання державних вимог дошкільної освіти	щотижнево
4	Анкетування, тестування педагогів, батьків	Отримання різноманітного емпіричного матеріалу про необхідні аспекти діяльності педагогів, батьків	За потребою, протягом року

5	Педагогічна діагностика професійної діяльності педагогів.	Визначення рівня професійної компетентності педагогів	Вересень, травень
6	Моніторинг стану здоров'я дітей	Визначення груп здоров'я за підсумками поглибленого медичного огляду	Вересень, травень
7	Моніторинг стану захворюваності дітей та відвідування ДНЗ	Визначення індексу здоров'я дошкільників	1 раз на місяць, 1 раз на квартал
8	Моніторинг фізичного розвитку дітей	Виявлення ефективності розвитку фізичних якостей дітей	Вересень, травень
9	Педагогічний аналіз діяльності ДНЗ за навчальний рік	Виявлення недоліків та прогнозування вирішення проблем	Травень, серпень

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА В ТДНЗ №38

19 січня 2019 року набув чинності Закон України від 18.12.2019 року [№ 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу \(цькуванню\)»](#).

Так, Закон України «Про освіту» доповнено пунктом, яким передбачено, що булінг (цькування) це діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Тому найголовніше найпріоритетніше завдання в ТДНЗ №38 - це безпечне середовище, вільне від насильства та булінгу (цькування) та

здійснення профілактичної роботи , спрямованої на запобігання та протидію булінгу.

План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні
1	Оновлення та опрацювання нормативно-правових документів, що забезпечують запобігання та протидію булінгу	Постійно	Завідувач
2	Створення безпечного освітнього середовища в ЗДО вільного від насильства та булінгу (цькування)	Постійно	Завідувач., вихователь-методист, практичний психолог ,педагоги
3	Надання психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу	За запитом	Практичний психолог , вихователі
4	Консультація для вихователів: «Як вирішувати дитячі конфлікти?»	Грудень 2020	Практичний психолог
5	Організація роботи «Скриньки довіри» для батьків і педагогів, з проблеми запобігання та протидію булінгу	Січень 2021	Практичний психолог
6	Проведення профілактичної роботи щодо запобіганню булінгу в ДНЗ	Систематично	Завідувач, вихователь-методист, практичний психолог , педагоги
7	Групова консультація для педагогів: «Види та форми булінгу»	Лютий 2021	Практичний психолог
8	Ширінг для педагогів «На скільки серйозною є проблема булінгу та мобінгу в дошкільному закладі»	Квітень 2021	Практичний психолог
9	Тренінг для батьків: «Вчимося спілкуватися з дитиною»	Вересень2021	практичний психолог, вихователі
10	Інтерактивне заняття для педагогів з елементами тренінгу «Булінг, мобінг : сутність та ключові	Червень 2021	Практичний психолог

	ознаки»		
11	Консультація: «Як навчити дитину цивілізовано виражати гнів?» (профілактика булінгу)	Лютий 2021	Практичний психолог
12	Проведення діагностики стану професійного вигорання педагогів	Жовтень 2021	Практичний психолог
13	Виступ на батьківських зборах «Чому діти стають жертвами булінгу»	Березень 2021	Практичний психолог
14	Організація та проведення занять та бесід, що формують у дітей уявлення про толерантність по відношенню до різних людей, справедливість, порядність	Протягом навчального року	Вихователі ЗДО
15	Професійна майстерня: «Толерантність як компонент професійної культури педагога. Протидія булінгу»	Лютий 2021	Вихователь-методист
16	Розповсюдження інформації щодо профілактики булінгу та мобінгу»: пам'ятка, листівки, інформація на стенді практичного психолога	Систематично	Практичний психолог

ВИКОНАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ДАСТЬ ЗМОГУ:

- удосконалити організацію освітнього процесу в закладі з метою забезпечення ефективної реалізації завдань державного стандарту;
- забезпечити формування у дітей дошкільного віку мотивації до навчальної діяльності та саморозвитку;
- створити умови для якісного соціально-емоційного розвитку дитини старшого дошкільного віку як запоруки успішної самореалізації на наступному етапі життя в початковій ланці школи;
- забезпечити компетентнісний підхід до освітнього процесу;
- розширити спектр додаткових освітніх послуг;
- забезпечити збереження психічного здоров'я дітей раннього та передшкільного віку;
- задовольнити освітньо-культурні потреби здобувачів освіти;
- удосконалити систему підвищення професійної майстерності педагогів, надаючи пріоритет самоосвіті;
- упровадження в освітню практику сучасних інформаційних і комунікаційних технологій;
- упровадження ефективних технологій співпраці з батьками в практиці психолого-педагогічного партнерства;
- використання сучасних освітніх технологій у роботі з дітьми.